

1952

SLOVENSKI ČEBELAR

ŠTEVILKA

9

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV ZA SLOVENIJO

9. številka

V Ljubljani 15. septembra 1952

LIV. letnik

Vsebina

Jože Stabéj: Glavarjev »Pogovor o čebelnih rojih«	177	Mali kruhek:	
Josip Pirnat: Kramljanje o čebelah	180	Čebele in opravevanje sadnega drevja. Tudi nemiru se čebele privadijo. O paši na ajdi. Ro-pane. Iz prakse. Čebele s per-janico. Koliko tehta z medom napolnjen sat v AZ-panju? Pre-izkusimo tudi mi. Dr. Karl Frisch. Hoja	193
Stane Mihelič: Šodobni AZ-panj (Nadaljevanje)	183	Naša organizacija:	
Josip Dolenc: Nekaj besed v var-stvo čebel	184	Delovanje upravnega odbora Zveze	196
Slavko Čmer: Usoda brezmatične družine	186	Dopisi: Še nekaj o naši čebe-larski morali. Čebelarški tečaj na Tolminskem. Čebelar-sko društvo Novo mesto. Čebelar-sko društvo v Ptuj	197
Frane Farazin: Mesečna navo-dila	188	Na ovitku: Oglasi, Čebelar-ska šola.	
Josip Kobal: Čebelar-ske opazo-valnice v juliju	190		
Osmrtnice:			
Prof. dr. Robert Burri. Viktor Oblak. Frane Marinčič	191		

List izhaja vsakega 15. v mesecu. Izdaja ga »Zveza čebelar-skih društev v Ljubljani, Tyrševa cesta 21, tiska »Umetniški zavod za litografijo« v Ljubljani. Urejata ga in za uredništvo odgovarjata Stane Mihelič in Vlado Rojce. Tehnični urednik Josip Kobal. Letna naročnina za člane 300 din, za nečlane in inozemstvo 450 din, posamezna številka 35 din. Številka čekovnega računa pri Narodni banki v Ljubljani: 601-95331-8

SLADKOR ZA KRMLJENJE ČEBEL

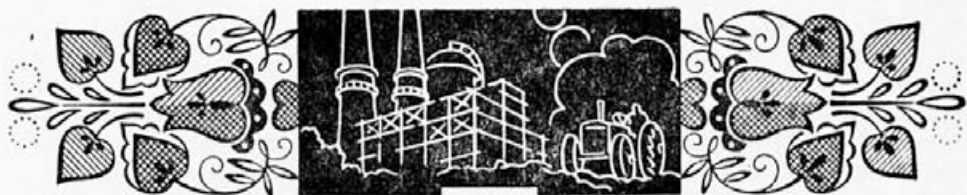
Čeprav še ni dokončno urejen način stalnega preskrbovanja čebelarjev s sladkorjem za krmljenje čebel, je sekretariat za gospodarstvo pri vladi RLS odobril začasne pogoje, po katerih bodo čebelar-ska društva lahko takoj prejela določeno količino sladkorja. V zvezi s tem je predsedstvo Zveze pred dnevi obvestilo vsa čebelar-ska društva, da je sladkor zopet na razpolago in da naj nemudoma organizirajo po čebelar-skih družinah sestanke, na katerih naj čebelarji sporoče, koliko sladkorja potrebujejo, in naročeno količino tudi naprej plačajo. Cena sladkorja je 108 din za kilogram franko postaja kupea. Naročila bo sprejemala Zveza samo preko društev. V naročilih morajo biti tile

podatki: 1. naslov kupea, 2. količina sladkorja, 3. poročilo, kdaj je bil denar za naročeni sladkor nakazan.

Posamezna društva lahko zahtevajo, da se pošlje sladkor direktno njihovim družinam. Opozarjamo pa, da lahko dobe krmilni sladkor izključno samo tisti člani, ki so v celoti poravnali vse obveznosti v čebelar-ski organizaciji. Društva in družine so odgovorne, da denaturiranega sladkorja ne bodo prejeli neorganizirani čebelarji. Proti vsem članom, ki bi naročeni sladkor odstopili kakemu nečlanu, bo Zveza najstrožje nastopila.

PRODAM

odnosno zamenjam Radio-aparat Telefunken - Super 065 Wk, spalnico in samsko sobo za čebele v AZ-panjih. — Adolf Lesjak, Opatija, Punta Colova štev. 188.

Jože Stabéj:

Glavarjev „Pogovor o čebelnih rojih“

Dopolnilo k obravnavi v 7. številki.

Preden bo najdeni P. P. Glavarjev slovenski rokopis »Pogovor od zhebelnih Rojou« drugje strokovno obdelan in v vsem pojasnjen, naj zvedo o njem bralci »Slov. čebelarja« še nekaj posebnosti. Vem, da godrnjajo nekateri bralci, češ da je tako razlaganje preveč učeno in neprikladno za »Slov. čebelarja«, čeprav je pisano čisto po domače in brez nepotrebnih tujk. Taki nevoljneži pa naj vedo, da je najdeni Glavarjev rokopis za slovensko čebelarstvo in slovstvo res toliko važen, da je vredno vedeti o njem kaj več in torej tudi potrpeti, če ne razumejo vsega kar na prvi mah ter če si lomijo nekoliko jezik na besedah, ki so pisane zaradi zgodovinske vrednosti in natančnosti v izvirnikovi bohoričici, ali se zde drugače tuje. Z dobro voljo in s prizadevanjem za pravilno razumevanje lahko prebrodi vsak bralec tudi take dozdevne nevšečnosti.

Do leta 1776. nismo imeli napisanih ali natisnjenih v slovenščini o čebelarstvu pred Glavarjevim rokopisom nobenih del ali obravnav; posamezne Kastelčeve, Vorenčeve, Hipolitove in drugih slovskih besede ali zapise pač ne bomo uvrščali že med slovensko slovstvo o čebelarstvu. V nemščini je zapisal Valvasor¹ leta 1689. važne podatke o čebelarstvu na Kranjskem, v latinščini pa je pisal pri nas o čebelah J. A. Scopoli² leta 1770. Ker je ostalo Glavarjevo delo iz l. 1776. doslej v rokopisu, je — kolikor vem — pač Marko Pohl in tisti, ki ima l. 1789. prvo tiskano slovensko poločilo o čebelarstvu na Kranjskem in ki se glasi dobesedno: Zhebele fnajo Kraynzi toku dobru glajštati, de druge v' temu uzhe. Kader ersje po planinah zvedé, dadô ti is dolin svoje zhebele kjekej; inu kader ajda, inu gorshiza zvedô, dadô uni svoje na rejo lesem na ravnu doli. Tu je lepú, kader se ludji, inu zele vasy, ali soseske toku perjafnu med sabo faftopejo. Merski en faftôpne zhebelâr si per svojeh zhebelah enu lejtu po 100. da 200. rajnsh perdoby.³

Ceprav nam niso znani do zdaj še morebitni drugi pomembnejši slovenski zapisi o našem čebelarstvu v dobi razsvetljenosti, t. j. v drugi polovici 18. stoletja ali celo prej, pa najdemo v tedanjih nemških virih dosti dokazov za to, da je bila tudi povzdiga čebelarstva med prvimi brigami razsvetljenih oblastnikov. Kmetijska družba v Ljubljani, ustanovljena l. 1767, je kazala očitno že v svojem znaku, kjer je bil narisana na levi strani lep čebelnjak, da je med njenimi glavnimi nalogami in skrbmi tudi napredna čebeloreja. V dveh letnikih tednika »Wochentliches Kundschaftsblatt der Herzogthum Krainc«, ki je izhajal kod predhodnik »Laybacher Zeitung« od 7. I. 1775. do

28. XII. 1776. s podporo Kmetijske družbe, urejal pa ga je njen ud, učeni in razsvetljeni Baltazar Hacquet (1739—1815), sta bili napisani dve obravnavi o čebelarstvu: v 21. številki dne 27. V. 1775, str. 321—324, »Praktische Eröffnung eines Binnen Liebhabers, dass der Weisser würcklich von den Thronen ausser den Bienenstock befruchtet werde«, (izšlo v prevodu St. Miheliča v »Slov. čebelarju« 1948, štev. 1—2, str. 23, 24); druga in daljša obravnava pa je v 49., 50. in 51. številki dne 7., 14. in 21. XII. 1776, str. 773 nsld., kjer poroča nepodpisani pisec v »Verschiedene Beobachtungen über die Bienen« o tem, kaj pišejo o čebelah Réaumur, Schirach, itd., in o raznih domačih izkušnjah v čebelarstvu. Mikavno pa je, da tedaj niso pozabili v svojih delih na čebelarstvo niti učenjaki in znanstveniki svetovnega slovesa, kakor n. pr. Simon Peter Pallas (1741—1811), ki ni prezrl nobene priložnosti v svojem velikem delu »Reise durch verschiedene Provinzen des Russischen Reichs« (3 deli, Petrograd 1771—1776, 2082 strani), da ne bi poročal tudi o čebelarstvu. Tako beremo v II. delu (izšel l. 1773) o čebelarstvu n. pr. v tatarski vasi Belek ob reki Ufa (str. 16—18), pri Baškirih, v Čebarkulsku pri Tobolsku (str. 99), pri nekih naseljenjih iz Poljske (str. 517), itd.

Na splošno je opisal in vrednotil marsikdo veličino ter pomembnost Glavarjevih del, nimamo pa še nadvsega in izčrpnega kulturno-zgodovinskega orisa Glavarjeve osebnosti.* In če je kdo vreden take obravnave, jo je zaslužil pač Glavar s svojim nesebičnim delom! Prav dobro in pravilno je poudaril veliko Glavarjevo veljavo za Slovence dr. J. Gruden,⁴ ko je zapisal leta 1915, da je P. P. Glavar »najznačilnejši predstavitelj onih stremeljenj, ki so obvladovala pod Marijo Terezijo (1740—1780) naše javno življenje in si zastavila cilj: dvigniti izobrazbo kmečkega ljudstva potom šolstva, pospeševati umno gospodarstvo in tudi dejansko podpirati one, ki potrebujejo socialne pomoči«. Glavar je bil tisti, ki je kupil — pač drugim za zgled in pobudo — na Kranjskem prvi novo mlatilnico, ki je sezidal v Lanšprežu velik mlin, opekarno, zidan kozolec, vinski hram, ki je zasadil velik vinograd, obsežen sadovnjak in jelkove ter smrekove gozdove, ki je razširil pristavo, redil plemensko živino, napravil novo cesto, itd. V Komendi je bila sezidana na Glavarjeve stroške nova šola, kateri je poleg učitelja priskrbel še veliko revnih otrok, ki jim je dajal brezplačno tudi stanovanje, hrano in obleko. V oporoki z dne 21. I. 1784 je nasploh določil za dediča vsega svojega imetja »siromašno, bolno in pomoči potrebno človeštvo« in da se mora napraviti na račun njegove zapuščine v Komendi bolnica za revne iz Komende in Lanšpreža.

Najljubši Glavarjev popravek pa je moralo biti delo pri čebelah. Kmalu po prihodu v Lanšprež l. 1766. si je postavil Glavar čebelnjak s tremi oddelki za 200 panjev, čebelaril pa je tako pridno in umno, da je imel v starejših letih že čebelnjak s 500 panji.⁴ Da je imel Glavar s čebelami posebno in izredno veselje, lahko sodimo že po tem, da se je ukvarjal s čebelorejo, ko je bil star šele 23 let, t. j. od leta 1744. dalje, torej tedaj, ko je bil njegov daljnji sosed Anton Janša še fantek desetih let doma na Breznici. Od skupnih 63 let življenja je čebelaril Glavar skoraj nepretrgoma celih 40 let in — kakor pravi sam v Pogovoru, odstavek 396 — Veliku, Shtevenia ne vejim, fim moje Dny Buku prebrau« o čebelah. Štiridesetletno dobo svojega čebelarjenja potrjuje Glavar sam izrecno trikrat: prvič konec junija ali v začetku julija 1768 v nemškem poročilu Kmetijski družbi v Ljubljani,⁵ ko piše: »na osnovi

24 letne izkušnje menim, da je moja domovina prikladna in ugodna za čebelarstvo; drugič in tretjič pa v Pogovoru o čebelnih rojih l. 1776., odstavek 202 in 552, ko poroča, da »Zhena Paynou v' 30. Lejtech mojga Zhebelerstva od 1. Paynu od 2. na 4. 5. in 6. Rainsh... je srasla« (552), in da »Pregnanze dellati... pred 32. Lejtmu mojga Zhebelerstva fim taisto na Gorenim Krainskim nefhou koker eno staro she ven stepeno Rezh« (202).

Glavar ni bil med tistimi, ki veliko vedo in razumejo, a skopuško varujejo in ohranijo vse znanje za sebe, ne privoščijo ga pa drugim. Nasprotno Glavar je komaj čakal na vsako priliko in jo iskal tudi sam, da bi mogel koristiti bližnjemu in vsemu svojemu narodu. V besedi in dejanju je bilo vse Glavarjevo življenje delo in služba za blaginjo drugih, kar je poudaril nehote sam o sebi, ko je večkrat rekel: »Jest gerdo gledam, pak dobro mifflem«.⁶

Še preden je izdal A. Janša l. 1771. na Dunaju nemško pisano »Obravnavo o čebelnih rojih«, je ponudil Glavar že leta 1768. v prej navedenem nemškem poročilu Kmetijski družbi v Ljubljani, »da bom spravil vse svoje znanje o čebelah na papir, da ga oznanim potem deželi z okrožnicami ali v očitnem tisku«. Videl in vedel pa je Glavar, da nemško pisana Janševa knjiga Slovincem pravzaprav ni nič koristila in sicer zato, »kir v nashi Desheli to Nemshtvu na Kmetieh navadnu ni« ter da mora biti napisan zato pouk o čebelarstvu v materinem jeziku, t. j. v slovenščini.

S kolikšno brigo in skrbjo, pa tudi s kakšno poštenostjo brez vsakih sebičnih mislih in namenov, je pisal Glavar slovenski pouk o čebelarstvu, nam pokažejo najbolj kratki primeri iz Pogovora, ki jih navajam v izvirniku:

Odstavek 307. (XXVII. Pogovor. Od Rojou skus Golfio ali Sapeluvanie narejanie.) Boym fe od Syla, inu to Ime Golfia mene she prestrafhi, de, koker taistiga obeniga she ni obogatla, ali pergolfanu Blagu k' Nuzhu perfhlu, tudi nafhi skus Golfijo sturjeni Roje pridni? ne bodo in Zhebelerja obogatli. Vender sa dati Naspanie Dellajna teh Rojou, katire druge vifsoku bres Grunta hvalijo, is Lubesni pruti mojem Deshelnakam inu teh, katiri to Visho Dellaina teh Rojou [sa Dobru snaidejo] naprei pernefsem.

Odstavek 397. (XXXV. Pogovor. Od Zhebelniga Spolu.) — Jest, katiri fim fi napreiluseu skus to Popifsuvanie to gmein Lestvu⁸, katirimu is Lubesni tudi v' maternim Jesiku pifsem, eni malu refvetliti, is nikomer ne miflim v' enu besednu Pripiranie fe podati: samuzh shejlim le samu Shejlam, od katirih nekateri spodboden bodo snati ta zhebelni spol, sadosti sturiti, inu Mifel mojo, katire moja dougu Lejt Skufhna me je previshala, kir ne kej noviga vuzhity, ne vuzhen fe skasati ne shejlim, dapovedati: tegnem vender, katirim vuzhenimu v' Pest priti, snaidejo taiste po Skufhne mojih Skufhen mene v' Miflih sapelaniga, profsim mene podvuzhiti inu previshati, volan inu perpraulen fim vfelej Befsedo ozhitnu nasai useti.

Odstavki 580., 584. in 585. (XXXXVI. in XXXXVII. Pogovor. Od Zhebelerstva... Sadershkou, Od Vishe Saderske Zhebelerstva is Pota spraviti.) — She vezh Sadershek (Zhebelerstva) je ta Nepremoshnost teh Podlosnih, sufsebnu na Dolleinskim, k' taistim perstopiti, nekej savolo Uboshnost tiga Podlosniga, nekej tudi savolo Pomankania teh Zhebel. Uboshnost teh Podlosnih na Dolleimim Krainskim je toku velika, de redki fo Kmetje, katiri by sadosti Shita sa Hishni Shivesh inu Potrebo perdelali: temuzh sa Presker-

blenie taistiga, sa oblazhilo inu Dauke she vfse Vinstvu⁹ sgine; tedej is lestne Mozhy k' taistim perstopiti nym je ne mogozhnu. (580.)

Sa Naumnost teh Zhebelaarjou gorusdigniti, inu taiste v' potrebnih Opraukih podvuzhiti, kir eni inu¹⁰ druge moje Dushelnaki Kransku brati snajo, is Lubesen pruti taistem fim jest te Bukve v' maternim Jesyku popifsau, de v' teh, koker v' enim Shpegelu, se bodo imeli ne le fami resgledati, temuzh tudi drugem fvojem Sofsedom k' Podvuzheniu naprei nesti inu braty. (584.)

Kir pak malu Krainzou braty sna, shely fe, de Gofposke inu Duhoustvu skus fvoje Shlushabnike tem Podloshnem, Prasnike inu Nedele, koker tudi Dellounike, fufebnu po Sime, gvishne Dny v' Tednu by en bart¹¹ enu, druge drugu Podvuzhenie is teh Bukviz naprei braly, en Odstavik sa tim drugim v' kratkim risloshili, inu taiste is tega, sa ble sapopasti, isprafhuvali, Lubeshen leta pruti tem Blishnimu je en Bogu inu Ludem fufebnu dopadeozhe dobru Dellu. (585.)

Ves vnet in goreč za čebele Glavar tudi ni mogel mimo tega, da ne bi bil vzneseno vzdiknil in vprašal v 46. pogovoru, kjer piše od Zhebelaarstva Imenitnost, v 572. odstavku naslednje: Ali morebiti ny Bug fvojo Vfsigamogozhnost nad Zhebelaam skasau, kir taiste sa Zhlovekam is tem nar imenitnishim Darmi inu Lestnostim je prevideu, de veliku Sveta Vuzhenih taistih prezhudne Della nifo sgruntat mogli? Nje le en Philisius Tafso¹² is lubesni teh Zhebel v' Goisde se podal? en Aristomachus Solos¹³ 58. Lejt dougu Lestnosti teh Zhebel premislvau inu gruntu? Ali morebiti ti nar vuzheneishi nad Dellam teh Zhebel Se sadosti ne sazhudijo?

Ze prednjih šest izvornih odstavkov iz Pogovora nam lepo osvetljuje malodane ves Glavarjev značaj in vrednost njegovega dela.

(Nadaljevanje in konec prihodnjič.)

Josip Pirnat:

Kramljanje o čebelah

Saj imam rad te muhaste muhe, ali včasih sem pa tudi pošteno jezen nanje! Predvsem mi ne ugajajo, ker so tako občutljive za mraz in vsako spremembo v naravi. Če ne sije sonce, čebela skoraj ne prileze iz panja, po količkaj bolj hladni sapici se že vsa trese. Ti, čebelar z revmatično hrbtenico, pa se plazi po tleh in pobiraj premrlo žival!

Ej, je pa čmrlj že drugačne sorte! Dostikrat še v mraku obletava cvetje, tudi v dežju in hladu junaško stika po njem za sladko medečino. Da, tudi v dežju in brez »marele« se upa na pot, da dobi kaj dobrega za svoj želodeček. Res, da živi čmrlj bolj iz rok v usta in da ne dela večjih zalog kot čebela, ali tudi ob hudih časih je dobre volje in veselo gode na debeli bas.

In kakor je slavni sadjar Mičurin vzgojil nove rastline, ki niso občutljive za mraz, tako, mislim, bi bilo dobro in potrebno, da bi tudi čebelarji začeli gojiti čebele, ki bi bile odpornejše proti mrazu in vremenskim neprilikam sploh.

V naši dobi je postala čebela res že prava domača žival. Učene razprave vedo o njej povedati marsikaj skrivnostnega; vse dlačice so na njej že preštete, le opisa, kako čebele kašljajo in kihajo, nisem zasledil še v nobeni strokovni knjigi in reviji.

Včasih so o čebelah tako zanimivo kramljali naši veliki predniki: Rojina, Jurančič, Kosi, Bukovec in mnogi drugi, sedaj pa je menda ta sorta dobrodušnih muhačev skoraj izumrla. Čebela je mnogo izgubila na svoji romantiki in tudi čebelarjenje samo ni več tista pristréna zadeva, kot je bila še pred nekaj desetletji.

Romantika v čebelarstvu je precej izumrla in se sprevrgla v nagone po čim večjih materialnih koristih in dohodkih. Res, da čebelar ne more živeti zgolj od romantike, toda nekaj lepih lastnosti naših prednikov bi pa tudi naš rod moral ohraniti.

Poglejmo na primer samo našega kranjičarja! On in njegov kranjič sta bila nekdaž upoštevana doma in v tujem čebelarskem svetu. Toda, koliko kranjcev še najdete danes v naših čebelnjakih? Mislim, da tega Janševega varovanca ne bi smeli docela zavreči. Seveda, od kranjiča ne bomo dobili medu, pač pa zgodnje roje, nekaj voska in precej lepih užitkov... V dobi modernega čebelarjenja smo čebelam nasilno odvzeli oziroma zabranili tudi njih najlepši nagon, to je nagon po rojitvi. In vendar je doba rojitve za čebele in čebelarja najveselejši dogodek v cvetoči pomladi! Saj si ne moreš misliti lepšega prizora, kakor velik roj na zeleni veji in srčno razburjenje čebelarja, ki pripravlja dom za novorojenca. S tem, da smo zabranili čebelam rojitev, smo nasilno posegli v njih prirodni nagon ter oslabili njih voljo do dela in večjega ustvarjanja.

Toda pri tem odločajo zopet višji interesi! Če bodo čebele rojile, se bo zmanjšal pridelek medu in gospodar bo prikrajšan za materialne užitke in dohodke.

Čebela je žival, ki ne pozna sebičnih nagonov in se vsa žrtvuje za druge. Njena življenjska doba je zelo kratka in dano ji ni niti to, da bi mogla okusiti ljubezen kot njena gospodarica v panju. In kakor so morale nekdaž rimske vestalke živeti v devištvu po templjih, tako žive uboge delavke in neutrudno opravljajo odkazana jim dela v čebelji zadrugi. Čudovito je zares življenje suženj dela in občudovanja je vredna veličina samoodpovedi teh ubogih živalic. A kakor se čebela vsa žrtvuje za skupnost in je njena ljubezen le skrb za druge, tako je tudi čebelarjeva dolžnost, da ji vrača ljubezen. Čebelar mora skrbeti za svoje ljubljenske in jim nuditi vse, kar potrebujejo za svoj razvoj in obstoj; zlasti ob slabih letinah mora biti pripravljen na žrtve in ne sme dopustiti, da bi ljubljena žival propadla.

Čebelar, ki je začel čebelariti z namenom, da si bo s tem gmotno opomogel ali obogatel, je hudo grešil in bi bilo zanj bolje, da ni nikdar spoznal čebel. Žal je med nami še mnogo čebelarjev - roparjev, ki čebelam pobero vse, kar je sladkega v panju in s tem povzročijo, da uboge živalce obupno hirajo in umirajo od lakote in pomanjkanja.

Med čebelo in čebelarjem mora vladati prava ljubezen. Čebelar, ki ima čuteče sree, bo na primer pobral vsako zapuščeno čebelico na tleh in jo kot dobri pastir ponesel na brado panja, da se bo rešila. Tudi jaz sem od marca mesca pa prav do konca maja letos opravljal tako samaritansko delo in rešil propasti na tisoče malih življenj.

Čebela sicer nima razuma, ali prepričan sem, da se tudi ona do neke meje navadi na svojega gospodarja. Seveda pa so tudi med čebelami izjeme.

Nekatere družine so krotke in pohlevne, druge zopet besne in srdito napadajo gospodarja. Navadno to velja za bastardne družine, katerih čebele

imajo rumenkaste obročke na zadku. Take družine niso prijetne, ali znano je, da so v mnogih primerih zelo pridne in celo prednjačijo v donosu pred drugimi družinami. Vendar samo prva leta svojega obstoja. Kasneje se izpridijo kakor marsikaj na svetu, kar ni čistega porekla. Vsekakor je potrebno, da čebelar bastardne matice nadomesti s pristnimi kranjčami, kajti v vseh panogah živinoreje moramo skrbeti za čistost pasme, posebno pa še pri naši kranjski čebeli, ki slovi po dobrih lastnostih daleč po čebelarskem svetu.

Vse delo in uspehi v panju so odvisni največ od matice. Ni pa važna samo starost matice, ampak tudi to, kakšne delavke izhajajo iz nje in kako ustrezajo glede na pridnost, donosnost, krotkost itd. Saj imamo matice, ki so silno rodovitne. Panji, v katerih zalegajo, so včasih natrpani s čebelami, ali donos medu je čisto manjši kakor v sosednji družini, ki ima morda za polovico manj čebel. Čebelar mora vzrejati matice predvsem od družin, ki imajo čim več dobrih lastnosti. Seveda se te lastnosti včasih niti ne prenesejo na potomstvo, zlasti še, če se mlada matica spari z malovrednim trotom, ki je bil morda celo v najbližjem sorodstvu z njo.

Tudi na osveženje krvi pri čebelah bi morali čebelarji bolje paziti. Dobro je, da jeseni izmenjamo vsaj nekaj matice z maticami, ki smo jih dobili od zanesljivih čebelarjev iz oddaljenejših krajev. Medsebojna izmenjava matic med čebelarji bi zelo dobro vplivala na izboljšanje pasme in bi obvarovala domače čebele, da se ne bi izrodile in opešale. O vseh maticah moramo voditi natančno evidenco, ker sicer ne bomo vedeli ničesar o njeni starosti, poreklu in vrednosti sploh. Žal pa je še silno veliko čebelarjev, ki vedo za starost in izvor matice toliko kot za zadnjo uro ali kak nepredvideni dogodek.

Barvanje matic, striženje kril, označevanje s staniolnim papirjem in podobno je sicer proti zakonu narave, ali moderno čebelarstvo brez tega ne more izhajati. S tem si olajša delo in evidenco nad maticami. No, pa ni nasilno samo označevanje matic, protin naravo je končno skoraj vse, kar je v modernem panju, in vendar so se čebele podredile človekovi volji, njegovim zahtevam in muham.

Življenje čebel je raziskano in popisano v debelih knjigah, vendar je v njihovem notranjem življenju še mnogo tajnosti, ki jih ne bomo nikoli doumeli. Potrebno je, da čebelar opazuje delo in življenje čebel ter po dobljenih vtisih napravi sodbo o vrednosti posameznih družin. Ej, naši predniki niso še imeli učenih strokovnih knjig, pa so študirali življenje čebel na panjevi bradi in so prav dobro vedeli, kaj se dogaja v panjih. Moj pokojni oče je čisto daleč v mrak posedal na klopci pri čebelnjaku, kadil pipo in globoko zamišljen zrl na čebele, ki so brenčale okrog panjev. Pa je natančno vedel za vsako družino, koliko je vredna, kdaj bo rojila, ali prelega, ali se je matica sprašila itd.

Naša doba ne pozna več mnogo takih zaljubljenih zamaknjencev, zato pa morajo čebelarji pogosto brskati po panjih, da dobe potrebne podatke o življenju družin. A kaj hočemo! Lepa romantika kranjčarjev izumira, moderno čebelarjenje v nebotičnikih pa se razvija dalje in ga tudi to moje staroversko kramljanje ne bo zaustavilo na zmagovitem pohodu.

Napredek gre pač svojo pot, a resnica ostane, da stara romantika in moderno čebelarstvo vodita k istemu cilju: »da muha ne da kruha« in ga menda dajala ne bo, dokler bo živel Janšev rod na tej lepi zemlji.

Sodobni AŽ-panj

Vrataca.

Vrataca AŽ-panja so enokrilna in se odpirajo na levi strani. Okvir vratac je narejen iz 20 mm debelega, poskobljanega lesa. Zunanja stran vratac je visoka 596 mm in široka 376 mm. Na notranji strani pa so vrataca znižana in zožena z 9 mm širokim in ravno toliko globokim pravokotnim izrezom ob robovih, da se nekoliko utope v panj in ga trdneje zapirajo.

Tudi vrataca so v času praktične uporabe AŽ-panja doživljala različne spremembe. Vrataca, narejena iz ene same, približno 20 mm debele deske, so pretežka in se rada krive, čeprav vdelamo vanje na notranji strani dve prečni letvi. Pri prevažanju jih je treba snemati, ker ne moremo vanje napraviti dovolj velikih dušnikov. Okvirna vrataca s pribito mrežo na notranji strani okvira in s premično desko v okviru so imeli panji, v katerih so spuščali čebele ob daljšem prevažanju med vrataca in okenca z odvzeto mrežo. Skušnje pa so pokazale, da je spuščanje čebel v prostor za vrataci, po končanem prevažanju pa ponovno spravljjanje čebel v panj dosti zamudno delo in da na ta način vendarle ni rešeno vprašanje pravilnega prezračevanja panja med vožnjo. Čebele se namreč zbero med vožnjo na mreži v vratacih in s tem ovirajo dotok svežega zraka v panj. Zato najdemo po dolgih vožnjah za takimi vrataci veliko mrtvih čebel. Zaradi brezuspešnega tekanja po mreži namreč omagajo od gladi in navora, ker ne najdejo pravočasno poti nazaj v panj. Vrh tega imamo zopet opravka z mrežicami okene in premičnimi deskami v vratacih. Kaj rado se nam vse to med potjo porazgubi in polomi. Koristnost tako zamreženih vratac se pokaže le takrat, kadar nam zaradi strgane mreže v okencih ali zaradi špranj med okenci in panjem čebele uhajajo iz panja. Vrataca jih prestrežejo.

V težnji, da bi pri prevažanju ne bilo treba odvezovati panju nobenih njegovih delov, smo po tej vojni osvojili vrataca, kakršna so uporabljali že prej slovenski čebelarji železničarji pri svojih panjih. V teh panjih iz gori navedenih razlogov niso med vožnjo spuščali čebel za vrataca in zato tudi ni bilo na notranji strani vratac žične mreže. Premično desko v vratacih so zamenjali z manjšim polknom, ki se odpira navzdol in navznoter v panj. S tem so odpravili premičen kos pri panju in zasenčili med vožnjo čebele v plodišču. Ventilacijo pa so izboljšali z odprtino v prednji končnici panja.

Okvir (38–39) je iz 65 mm širokih desk in v vodoravni smeri predeljen s prečno letvo (39) iste širine. Spodnja 155 mm visoka odprtina v okviru je izpolnjena z utorjeno, nepremično, 8 mm debelo deščico (40), zgornjo 245 mm visoko pa zapira polkno (42), pritrjeno z dvema tečajema na notranji strani na letev (39), ki deli okvir. Kadar je polkno pri vratacih zaprto, leži v zarezi na notranji strani okvira in tvori z okvirom isto ravnino. S škrnjakom v zgornji stranici okvira privijemo polkno v okvir.

Na desni strani so vrataca pritrjena na obod panja z dvema 60 mm dolgima šarnirjema, ki sta oddaljena od zgornjega in spodnjega roba panja po 100 mm. Vrataca zapiramo s škrnjakom, pritrjenim zadaj na levi strani oboda. Vrataca imajo na tistem mestu, kjer jih zapira škrnjak, žično podlogo.

Ob dolnjem robu srednje prečne letve na zunanji strani je pritrjen ročaj (43) za prenašanje panja. Ročaj je iz bukovega lesa; dolg 320 mm, debel 30 mm in 30 mm širok. Spodnja stran ročaja je tako izžlebljena, da omogoča lažji in trdnejši prijem. Ročaj je na obeh koncih poševno prirezan, da lahko odpremo vrata na stežaj, tudi kadar so panji zloženi v skladanico.

Kadar prevažamo panje, odvijemo škrnjak, ki drži polkno, in polkno odpremo navzdol. Kdor bi pa le hotel spuščati pri prevažanju čebele v prostor za vrata, mora seveda pritrditi polkno na vrata tako, da se bo odpiralo navzven, na odprtino v vrateh pa mora znotraj pribiti mrežo.

(Dalje prihodnjič.)

Josip Dolenc:

Nekaj besed v varstvo čebel

Če pomislim, koliko čebel po neprevidnosti stremo pri raznih čebelarstvih opravilih, ne bo odveč, ako posvetimo nekoliko besed varstvu naših čebel.

Vemo, da se med letom normalno izleže v panju nad stotisoč čebel, jeseni pa zazimimo čebelje družine, ki imajo komaj 20 do 30.000 čebel. Kaj se zgodi z drugimi? Res je, da mnoge odmro zaradi starosti. Res je tudi, da jih mnogo pogine zaradi nizke temperature in neugodnega vremena spomladi. Čebele izletavajo po vodo in prinašajo obnožino, pa se ne vrnejo več, ker zunaj otrpnejo. Skrben čebelar bo pazil, da bo ob hladnem vremenu zaprl brade in preprečil sončnim žarkom neposreden vstop skozi žrelo v panj. Seveda je treba v takih primerih napajati čebele v panjih. Če pa žrel ne zapremo in pustimo, da čebele prosto izletavajo, moramo postaviti v bližini čebelnjaka in v zavetni legi primeren napajalnik.

Da postane nešteto čebel žrtev naglo nastalih ploh in da uničijo mnogo čebel razni živalski škodljivci, je jasno. To so naravni pojavi. Proti njim se le s težavo borimo ali je naš boj proti njim sploh nemogoč.

Oglejmo si pa sedaj druge prilike, pri katerih smo sami krivi, da nam pogine mnogo čebel. Večkrat je panj slabo narejen. Za izdelavo smo uporabili premalo suh les, ki se je usušil. Zlasti se to pokaže pri okencih. Med steno panja in med okencem nastanejo reže, skozi katere se splazijo čebele in poginejo za okencem, če jih čebelar pravočasno ne osvobodi. Ko odstranimo okence, je na njem mnogo čebel. Tako okence postavimo s pokončno stranico v panj tik satnikov, da čebele lahko zlezejo med ulice. Da se to hitreje zgodi, jih narahlo pokadimo. Če je na okencu malo čebel, jih ometemo s kurjim peresom v panj. Ko zapiramo okence, ne sme biti na njem nobene čebele. Če tako postopamo, bomo rešili marsikateri čebelji življenje.

Zelo mnogo čebel staremo, če nepravilno vlečemo sate iz panja. Pred tem pokadimo čebele med ulicami in pod sati, da se umaknejo. Nato začnemo sat polagoma vleči iz panja. Prav tako previdno ga porinemo nazaj. Če imaš kadilnik, uporabljaj ga pametno! Ne pusti, da bi se iz njega kadilo kakor iz tovarniškega dimnika ali iz železniškega stroja. Kdor kadi, naj zmerno puha dim med čebele, sicer bo čebele prej razburil kakor pomiril. Jaz uporabljam za dim suho bukovo gobo, ki jo razrežem v »cigare«. Če te cigare prekuham, še raje gore. Tak suh košček prižgem. Zadostuje mi za več panjev. Dim je kar prijeten in ne smrdi kakor dim palečih se cunj. Zakaj sem vse

to navedel? Zato, ker sem nekoč opazoval čebelarja, ki je čebele tako kadil, da so se komaj videle iz dima. Mnogo čebel mu je padlo na tla, kjer jih je pohodil.

Tudi pri točenju moramo biti previdni. Ko smo zložili vse sate na kozico, čebele nekoliko pokadimo in počakamo, da se napijejo medu. Potem jih previdno in počasi ter na lahko ometimo v sipalnik! Pazimo, da nam pri tem delu čebele ne padajo na tla, kjer jih lahko pohodimo. Pred kratkim sem bil v nekem čebelnjaku. Črna in umazana tla so mi pričala: da je nešteto čebel poginilo pod čebelarjevimi podplati. Bodimo previdni zlasti pri stranskih satih, ko jih jemljemo iz plodišča. Na njih je mnogo mladih čebel. Če padejo na tla, so navadno izgubljene.

V čebelnjaku in zunaj njega nad panji pogosto opazimo pajčevino. Marsikatera čebela se zaplete vanjo in postane pajkova žrtev. Zato se večkrat ozrimo po čebelnjaku in ometimo pajčevino! Pajke uničujemo, kar najlaže storimo, če uporabljamo spajalko. Pri tem pa moramo paziti, da ne zanetimo ognja.

Skrbimo, da je notranjost naših čebelnjakov dovolj svetla. V temi dobro ne vidimo, zato lahko staremo mnogo čebel.

V čebelnjaku naj ne bo prepaha. Pri pregledovanju satov ne dihajmo v čebele, ker je duh iz ust čebelam neprijeten in ga zato ne trpe. V obeh primerih se čebele razburijo in pikajo. Piki pa najvékrat povzročijo čebelino smrt.

Panje odpirajmo mirno in brez ropota! S tem preprečimo razburjenje čebel. Preden odstranimo okence, puhnimo nekoliko dima skozi mrežo med čebele, ki se umaknejo, umirijo in ne pikajo. Z znojnim obrazom in s potnimi rokami ne hodimo k čebelam! Sploh se izogibljimo vseh dejanj, ki povzročajo razburjenje čebel in pikanje. S tem bomo ohranili mnogo čebel pri življenju.

Ko odstranjujemo medišča, skrbimo, da ostrgamo vse prizidke. Isto storimo pri satih v plodišču. Ostrgajmo tudi stene v panju in matično rešetko! Pri tem dobimo mnogo voska. Neodstranjeni prizidki so pogostokrat vzrok, da staremo marsikatero čebelo.

Ali ste že opazili, koliko čebel izgubi življenje, ko jih krmimo? To preprečimo, če položimo čez raztopino v koritcih ali pitalnikih plavače. Čebele sedajo nanje in se ne utope.

Prav nadležni so pozimi plezavčki in sinice, ki trkajo po panjih, da bi privabili kako čebelo iz njih. Napravimo tem sitnežem v bližini čebelnjaka primerne krmilnice in skrbimo, da bodo imele ptice vedno dovolj hrane. Prednjo stran čebelnjaka preprezimo z belim sukancem ali naredimo strašilo iz kurjih peres ter ga obesimo pred panje! Tudi s tem bomo ohranili marsikateri čebeli življenje.

Največ smrti pa so krivi tisti čebelarji, ki ne zazimijo svojih čebel z zadostno zimsko zalogo, ne krmijo svojih čebel ob slabi paši, da morajo čebele lakote poginiti. To niso nikaki čebelarji, ampak mučitelji živali in bi morali biti za to kaznovani.

Kdor se ukvarja z vzrejo matic, naj pazi, da pravilno polni plemenilnike s čebelami. Koliko čebel pogine prav pri tem delu, če ga napačno opravljamo!

Kaj pa pri prevažanju čebel? Ali smo panje pravilno pripravili za prevoz? Ali nismo večkrat sami krivi, če nam med prevozom pogine na tisoče in tisoče čebel? Posvetimo temu delu kar največjo pozornost!

In končno! Ali posvečamo dovolj pažnje raznim čebeljim boleznim? Tudi tu se moramo izkazati! Zato je nujno potrebno, da temeljito poznamo vse čebelje bolezni, da vemo, kako je treba zdraviti družine, ako obole. Prav pred kratkim sem doživel žalosten primer, ko je neki čebelar »ugotovil« pri sosednem čebelarju hudo gnilobo in ga pripravil do tega, da je iz strahu pred razširjenjem bolezni zažveplal sumljivi panj. Tako je uničil življenje deset in deset tisočev čebel. Naposled se je izkazalo, da v panju ni bilo gnilobe, ampak je odmrlo samo nekoliko zalege, ki jo čebele zaradi nastalega hladnega vremena niso dovolj ogrevale.

Navedel sem nekaj primerov, ki nam jasno kažejo, koliko čebel lahko pbbvarujemo pred poginom, če pravilno ravnamo pri raznih čebelarjskih opravilih in poznamo njih življenje. Za prave čebelarje je vse to samo po sebi umevno. Zanje nisem napisal teh vrstic, pač pa za tiste, ki se šele uče in se morda niti ne zavedajo, koliko nedolžnih življenj lahko ugonobe zaradi svoje nevednosti ali po svoji nerodnosti. Namenjene so seveda tudi nekaterim starejšim čebelarjem, ki so jim čebele zgolj vir dohodkov in ne čutijo do njih še one posvečujoče ljubezni, ki visoko dviga čebelarstvo nad ostale kmetijske panoge. Toda ti mojega članka najbrž sploh ne bodo brali.

Slavko Čmer:

Usoda brezmatične družine

Poleg uspehov in neuspehov, ki jih doživlja vsak čebelar, pridejo v čebelarjski praksi na dnevni red tudi stvari, pri katerih si ne zna takoj pomagati. Celo strokovne knjige ga velikokrat puste na cedilu in ga ne morejo rešiti neugodnih posledic. Nekaj takega sem letos sam doživel.

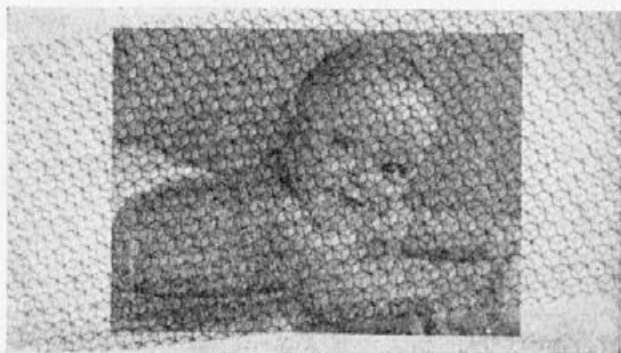
Nekako v začetku mesca marca lanskega leta sem čebele spomladi prvič pregledoval. Tedaj sem ugotovil, da so čebele zadovoljivo prezimile in da je bila poraba medu zmerna. Pri nekaterih panjih sem opazil večje ploskve zalege, pri drugih zopet manjše. Ker je bilo že precej hladno, nisem mogel pregleda zavlačevati, da bi se o stanju zalege podrobno prepričal. Ker je bilo v glavnem videti vse v redu in je bila tudi zaloga medu zadostna, sem pustil panje po očiščenju dna pri miru.

Konec mesca marca sem pri natančnejšem opazovanju čebel videl na bradi nekega panja, da kraljujejo v njem čudne čebele, podobne majhnim trotom. Ker je bilo naslednjega dne vreme ugodno, sem se odločil, da panj natančno preiščem. Opazil sem nekaj nenavadnega. Družina, ki je bila preteklo jesen pravilno zazimljena, imela 11 kg medu in bila zelo močna, je ob pregledu zasedala le še pet satov. Na dveh satih je bila razmetana trotovska zalega. Ker sem želel družino ohraniti, sem ji iz dveh drugih panjev dodal po en sat s pokrito zalego in en sat z enodnevnimi jajčeci. Čez nekaj dni sem se hotel o uspehu prepričati. Ugotovil sem, da čebele niso potegnile matičnikov. Stara trotovska zalega je bila že preveč ukoreninjena, tako da so čebele kar ostale pri započetem delu, čeprav sem jim nudil možnost, da

bi si vzredile iz dodane zalege matico. Kaj sem hotel storiti? Preostalo mi ni drugega, kot da sem po nasvetu Lakmayerja v njegovem »Umnem čebelarju« in po navodilih v 5.—6. številki našega strokovnega glasila iz leta 1949, objavljenih v »Malem kruhku« pod naslovom »Kako ravnam s trotovcem«, odnesel panj kakih 30 metrov proč od čebelnjaka, izvlekel vse sate in z njih stresel čebele na rjuho. Poprej pa sem na ono mesto, kjer je stal izprijeni panj, postavil drug naseljen panj. Čebele so kar nekam »obsedele« na rjuhi, kakor da bi se jim nikamor ne mudilo. Šel sem pogledat pred čebelnjak. Videl sem, da se le redkokatera čebela vrača na svoje staro mesto. Sonce se je nagibalo že k zatonu, a jaz sem bil še vedno pri nenavadnem opraviilu. Stresel sem nekajkrat rjuho, a čebele so zopet padle nazaj, čeprav sem jih preganjal tudi z dimom. Čez nekaj časa pa se mi je vsa garda usedla na steber vrtno ograje. Ker se je medtem že zmračilo in nisem hotel, da bi muhe prenočile kar zunaj, sem jih ogrebel in vsadil zadaj v tisti panj, ki sem ga bil postavil na mesto trotovca. Ker so se čebele napile dovolj medu, so bile seveda dobrodošle.

V podobnem primeru naj si čebelar nikar ne prizadeva obdržati tako družino ali jo »zdraviti«, ker ima z njo le izgubo. Seveda je bil DOZ nasprotnega mišljenja, ko mi je na prijavo škode odklonil izplačilo zavarovalnine, češ da zguba matice ne pomeni popolnega uničenja čebelje družine, ampak samo zmanjšanje njene gospodarske vrednosti. V takem primeru bi bilo treba kupiti novo matico, ali pa osirotelo družino združiti z šibkejšo. Le čebelar, ki ima rezervne matice, se lahko izogne vsakemu strošku. Kaj pa tisti, ki jih nima? Ne preostane mu drugega kakor združitev, toda brez povračila škode. Škoda nastane tudi pri zalogi medu, ker oslabele družino čebele popolnoma izropajo, a niti v tem primeru nastanek škode ne predstavlja kvalifikacije pod točko 1/c pogojev za zavarovanje čebel, ker ni to po mnenju DOZ-a nikaka nesreča. Vsekakor bo treba še podrobneje proučiti pogoje za zavarovanje čebel in urediti zadevo tako, da bo DOZ, lahko ob večjem številu zavarovancev sprejel obveznosti, ki bodo čebelarjem zagotovile odškodnino tudi v popisanem in podobnih primerih nesreč.

Opomba uredništva. Radovedni smo, če tovariš Čmer ve, kje na svetu so čebelarji zavarovani za izgube matic. Mislimo, da bi zavarovalnica, ki bi vračala škodo za izgubljene matice, ne mogla uspevati niti leto dni. Čebelarji, bodimo vendar pametni, pa ne zahtevajmo nekaj nemogočega!

V Ameriki izdelujejo tako tanke satnice, da se vidi skozi njih. V te satnice seveda ni mogoče vtirati žice, ker je najtanjša žica debelejša od njih. Uporabljajo jih izključno le pri pridelovanju medu za prodajo v satju.

V mesecu septembru so kranjčarji žveplali izbrane družine in stiskali med. Danes, ko ne delamo več tako ali kvečjemu kje še kak zaostali čebelar, imamo v tem mesecu povsem druga opravila pri svojih čebelah.

Sredi septembra preneha ajdova paša in z njo zadnja paša v letu. Če je ajdova paša dobra, čebelarju ni treba čakati na sladkor po znižani ceni ali ga kupovati v prosti prodaji. Le oni, ki niso imeli čebel na ajdovi paši, morajo krmiti, zlasti ako so iztočili že prej cvetlični med. Toda letos ni bilo cvetličnega medu in marsikje ne bo niti ajdovca. Zato bo sladkor nujno potreben.

Kdor ima slabe družine ali družine z večjim številom starih čebel, o katerih ve, da ne bodo preživele zime, še lahko sedaj špekulativno pita, toda le, ako je ugodno vreme. To pitanje lahko kombinira s pitanjem za zimsko zalogo. Zazimljene družine morajo sestavljati predvsem čebele, ki so se izglele v avgustu in septembru. Če zazimimo veliko število mladih čebel, se bodo družine spomladi lepo razvijale. Saj mora biti vsakemu čebelarju znano, da pripravijo čebele za zaleganje le toliko satov, kolikor jih lahko ogrevajo. Toda tu ne gre samo za število mladih čebel, temveč tudi za sposobnosti matice. Že malenkostna hiba matice lahko ovira spomladanski razvoj družine. Zato že sedaj izmenjajmo vse pohabljene, a tudi vse prestare matice!

Pred pokladanjem zimske hrane moramo vse nezasedene sate odvezeti in čebele z ločilno desko utesniti na tak prostor, ki ga bodo lahko ogrevale. Zazimljene čebele morajo zasedati vsaj sedem ulic in sicer tako, da so ulice natrpane s čebelami. Izjema je lahko samo prašilček, ki ga moramo pred zimskim mrazom pač drugače zavarovati. Ako čebele nimajo za prezimovanje primerne medu, jim damo pred krmljenjem v sredino gnezda dva prazna sata, v katera bodo znosile dokrmljeno sladkorno raztopino. S tem preprečimo neprijetno grižo, kajti spomladi bodo najprej použile sladkorno raztopino, neprimerni med pa bodo koristno porabile kasneje za zalego. Dodano zimsko hrano pokladamo mlačno v velikih količinah. Tej hrani lahko dodamo še nekaj čaja, o katerem je bil govor v prejšnjih navodilih. Po končanem krmljenju gnezda ne smemo več razdirati. Ko predelajo čebele sladkorno raztopino v pravilno zimsko hrano, izločijo iz nje določeno količino vode, v kateri smo sladkor raztopili. To delo pa zahteva od njih precej energije, ki jo črpajo iz sladkorja. Čim manj vode morajo izločiti, tem več sladkorja pretvorijo v zimsko hrano. V splošnem je v rabi mešanica (raztopina) enega dela sladkorja in enega dela vode (1:1). Ako hočejo čebele to raztopino predelati v med, ki bo dober za zimo, in izločiti okrog 40 odstotkov nepotrebne vode, porabijo do 30 odstotkov dodanega sladkorja. Zato je primernejša raztopina v razmerju 2:1, pri kateri raztopimo 2 kg sladkorja v enem litru vode. Pri tej raztopini morajo odstraniti čebele samo kakih 20 odstotkov vode in porabijo zato manj sladkorja za delo. Kdor hoče torej prihraniti sladkor, naj uporablja raztopino v razmerju 2:1, pazi pa naj, da bo tekočina čista, ker bi v nasprotnem primeru v pitniku kristalizirala. Krmimo tako, da dobimo vsaka družina vsak večer vsaj en liter raztopine. Pri slabem vremenu, ko ne morejo čebele izletavati, krmimo lahko tudi podnevi. Če dobro prijemajo, jim damo tedaj lahko celo več litrov zapored in s tem krmljenje

pospešimo. Kakor je znano, začno čebele, ko smo jim dali hrano, takoj izletavati in stikati za njo tudi zunaj panja. Če krmimo na izletni dan, pride lahko do ropanja. Zato moramo biti pri krmljenju previdni. Važno je poleg tega, da pokladamo hrano neprekinjeno vsak dan, ker bi daljši odmori delovali tako kakor pri špekulativnem pitanju. Matica bi začela znova intenzivneje zalegati, kar pa v pozni jeseni ni dobro. Krmljenje za zimsko zalogo mora biti končano vsaj v začetku oktobra, vsekakor pa prej, preden začne zmrzovati, ker se čebele v mrazu stisnejo v gručo in se nudene hrane sploh več ne dotaknejo.

Za pravilno krmljenje je potrebno:

1. Zadostno število dovolj velikih pitalnikov, da lahko krmimo vse družine hkrati.

2. Primeren med ali sladkor. Mana, hojev ali smrekov med za prezimovanje niso primerni.

Preden pa pričnemo krmiti, si moramo biti za vsak panj popolnoma na jasnem, koliko ima lastne medene zaloge. To lahko precenimo kar na oko ali s tehtanjem satov, lahko pa jo ugotovimo tudi s tehtnico. Pri ocenjevanju po videzu je treba vedeti, da tehta 1 dm² enostranske satove površine, napolnjen s pokritim medom, 20 dkg, z nepokritim pa 10 dkg. Začetniku priporočam, da naj najprej vsako družino prosto presodi, koliko ima hrane, potem pa naj se s tehtanjem prepriča, ali je bil njegov zaključek pravilen. Na tehtnico naj postavi kozico in naj jo starira, na kozico pa naj zloži vse sate iz panja s čebelami vred. Od skupne teže naj odbije težo satov, okvirčkov in čebel. Ta se seveda ravna po moči družine in znaša lahko tudi do 6 kg. Nekateri čebelarji postavijo na tehtnico družino kar v panju in odštejejo od skupne teže še težo panja. Zato je prav, da težo praznega panja določimo že ob njegovi nabavi in si jo zapišemo na notranjo stran vratec.

Za zimo potrebujejo čebele najmanj 12 kg medu. Če je pomlad ugodna, shajajo celo z 8 kg, toda s takimi slučajnostmi ne računa noben pameten čebelar. Ko smo ugotovili primanjkljaj, preidemo h kuhanju klaje.

Pripravimo si odmerjeno količino sladkorja in vode po izbranem razmerju! Ako pokladamo med, rabimo dosti manj vode, ker ima med že sam okoli 20 odstotkov vode v sebi. Najboljši sladkor je sipa. Primeren je tudi sladkor v kristalu. Če je čist ali denaturiran z žaganjem, ga ni treba kuhati, temveč ga samo polijemo z vrelo vodo, nakar zmes dobro premešamo. Žaganje, ki priplava na vrh raztopine, posnamemo in odstranimo, hrano pa nato še toplo nalijemo v steklenice.

Ko se približuje zima, zamažejo čebele vse reže in odprtine pri panju z zadelovino. Izletavajo le po malem na redke jesenske cvetlice, kakor so astre, navadne dalije in krizanteme. Kaj radi stikajo okoli žrel tujih panjev. Zato ne pozabi za toliko zožiti žrela, da se bodo mogle skozi preriniti le posamezne čebele. Tako zavarujemo družine pred roparicami, ki so zlasti v tem času nadležne.

Za zapiranje žrel pri panjih so po mojem izkustvu najboljše dvokrilne zaporice iz pločevine, ki imajo na eni strani luknjice, na drugi pa večje zobce. Te zaporice lahko pritrdimo ob žrelu vsakega panja. Zlasti praktične so pri selitvi čebel na pašo. Ker imata krili nastavka z luknjicami, skozi kateri lahko vtaknemo žico in ju spnemo, se nikakor ne moreta razmakniti.

(Dalje prihodnjič.)

Čebelarske opazovalnice v juliju

V juliju je nastopila po vsej Sloveniji suša, ki je uničila pašo na otavi. Neugodno je vplivala tudi na setev ajde. Srednja mesečna toplota je znašala 22,3° C, kar je precej nad normalo. Deževnih dni je bilo šest in pol. Opazovalnice Preddvor, Virmaše, Selnica ob Dravi in Šentlovrenc na Pohorju izkazujejo v prvi tretjini meseca donos s kostanja. V Livoldu so izkoristile čebele travniško pašo, v Črmošnjicah pa maline in gozdno grmičevje. Najvišji donos 300 dkg izkazujejo Črmošnjice, največjo izgubo 900 dkg pa Dragatuš, kar se nam zdi skoraj neverjetno. Povprečna poraba je bila 140 dkg. Opazovalnica Kalce je sporočila, da je začela na Hrušici, Javorniku in Ravbar-komandi pri Postojni mediti hoja. Medenje še traja. Zaradi suše kaže ajda po Dolenjskem in Štajerskem zelo slabo, dočim je v ljubljanski okolici, v kamniškem in kranjskem okraju boljša, ker jo je dež pravočasno namočil. Skoraj vsi opazovalci navajajo, da bi bil nujno potreben sladkor za krmljenje čebel. Povsod so morali roje krmiti, če so jih hoteli ohraniti. Poročevalcev opazovalnic Brest, Kalce, Črmošnjice in Dragatuša prosimo, da izpolnijo tudi zadnjo stran obrazca t. j. tabelo 2.

Opazovalnice v juliju	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali pora- bil dkg	Sred. mes. topli- na	Dnevi		Son- čni sij v urah
	I.	II	III.			iz- letni	de- ževni	
	mesečni tretjini/dkg							
Breg — Tržič	+ 170	— 100	— 70	—	21'15	30	14	312
Preddvor	+ 275	— 90	— 65	+ 120	21'83	31	6	303
Virmaše	+ 240	— 60	— 20	+ 160	22'—	31	10	316
Dražgoše	+ 30	— 130	— 180	— 280	21,2	30	11	274
Tinjan	— 350	—	+ 250	— 100	25'—	31	2	426
Moščen. Draga	+ 230	— 110	— 150	— 30	29,3	31	5	318
Renče	— 100	— 100	— 100	— 300	24,6	31	6	429
Brest	— 10	— 110	+ 185	+ 65	—	30	8	297
Kalce	— 50	+ 145	+ 75	+ 170	19,3	28	9	204
Zerovnica	— 85	— 10	— 120	— 215	22,3	30	9	334
Livold	+ 210	— 20	— 10	+ 180	23,2	30	4	385
Črmošnjice	+ 250	+ 80	— 30	+ 300	—	31	5	—
Krka	+ 40	— 80	— 115	— 155	—	30	4	319
Novo mesto	— 320	+ 190	+ 115	— 15	22,5	30	6	338
Grm - Miklarij	— 80	— 245	— 210	— 535	18,6	30	8	—
Dragatuš	— 405	— 315	— 240	— 960	—	28	3	—
Dobova	— 195	— 105	— 65	— 365	20'—	30	1	276
Selnica ob Dravi	+ 130	— 200	— 180	— 250	20,8	29	5	343
Sv. Lovrenc na Poh.	+ 265	— 120	— 160	— 15	—	31	10	347
Sv. Lovrenc na Dr. p.	— 180	— 45	+ 35	— 190	20,8	31	10	300
Donačka gora	—	—	—	—	21,9	31	6	251
Bučkovci	— 105	— 20	+ 5	— 120	21,6	31	6	372
Cezanjevci	— 120	— 30	— 30	— 180	—	29	7	253
Pristava	— 100	— 95	— 45	— 240	—	31	1	391
Prosenjakovci	— 240	— 120	— 80	— 440	21'—	31	10	357
Lendava	+ 10	+ 100	— 90	+ 20	26,8	31	3	327
Povprečki	—	—	—	— 140	22,3	30	6,5	325

OSMRTNICE

† PROF. DR. ROBERT BURRI

16. maja 1952 je umrl v Bernu prof. dr. Robert Burri. Bil je dolgoleten predstojnik mlekarkega in bakteriološkega zavoda v Liebefeldu. Dočakal je 85 let.

Ko je dovršil gimnazijo, se je vpisal na tehniško visoko šolo in se posvetil prirodnoslovnemu študiju. Leta 1891. je odšel na kmetijski znanstveni zavod v Bonn. Deloval je tam kot asistent pri kontroli semen in pri mikroskopiranju raznih krmil. Kmalu so mu na zavodu poverili bakteriološko preiskovanje vode, kakor tudi gnojil in prsti. Za dizertacijo na filozofski fakulteti v Zürichu je predžil študijo »Bakteriološko preiskovanje čiste vode«.

Leta 1897. je na tehniški visoki šoli v Zürichu prevzel stolico za kmetijsko bakteriologijo. Tu ga je nekoč obiskal znani čebelarski strokovnjak dr. Kramer. Prinesel mu je sate, ki so bili napadeni po gnilobi, in ga prosil, naj jih preišče.

Prof. Burri je ugodil prošnji. Tako je prišel v stik s švicarskimi čebelarji.

Kmalu je ugotovil, da imamo dvoje vrst gnilobe, ki se med seboj ostro ločita. Leta 1904 je poročal o »Bakterioloških raziskavanjih gnilobe pri čebelah« na 38. skupščini švicarskih čebelarjev v Sarni. Medtem, ko so dotlej smatrali, da je povzročitelj gnilobe bacillus alvei, je prof. Burri ugotovil, da povzroča ta bacil pohlevno gnilobo, hudo gnilobo pa bacillus larvae, kar je kasneje potrdil tudi ameriški znanstvenik White.

Leta 1906. je imenovala čebelarska skupščina švicarskih čebelarjev prof. Burrija za svojega častnega člana.

Leta 1907. je postal prof. dr. Burri vodja mlekarkega in bakteriološkega zavoda v Bernu.

Na prošnjo znanega čebelarskega strokovnjaka dr. Leuenbergerja je dr. Burri nadaljeval v Zürichu študij o čebelnih boleznih. Po njegovem nasvetu so postavili v Liebefeldu čebelnjak, v katerem je sodelovalo več znanstvenikov. Njihova temeljita raziskavanja so bila povod, da so začeli v Švici zatirati gnilobo na znanstveni osnovi. Na mlekarškem zavodu se je tako razvil samostojni oddelek za čebelarstvo. Vodstvo te ustanove je leta 1903 prevzel znani čebelarski strokovnjak dr. Morgenthaler.

Leta 1937. je prof. dr. Burri odstopil kot vodja mlekarkega zavoda in se poslej znova posvetil študiju bolezni čebele zalege, zlasti kislikavosti zalege.

Svoja dognanja je objavil v posebnih prilogah švicarskega čebelarskega časopisa (Schweizerische Bienenzeitung) 1941 in 1943. Profesor Burri je našel povzročitelja kislikavosti ne samo v bolni zalegi, ampak tudi v črevesju zdrave zalege in celo v čebelah samih. Ta dognanja so olajšala uspešen način zdravljenja te bolezni.

Profesor dr. Burri je bil velik znanstvenik. Za svoje uspešno delo je prejel mnogo priznanj. Čebelarji ga bomo ohranili v trajnem spominu.

† VIKTOR OBLAK

18. VIII. 1948. smo pokopali Viktorja Oblaka, enega od najboljših čebelarjev naše družine. Rojen je bil 27. VIII. 1908. v ugledni Oblakovi hiši na Grabnu pri Sodražici. Že kot mlad fant je napravil združni tečaj, ter takoj prevzel odgovorno mesto poslovodje Kmetijske zadruge v Sodražici. Poleg svoje službe je prevzel tudi mesto tajnika Hranilnice in posojilnice v istem kraju. Ker je bil zelo vesten in natančen v svoji službi, si je pridobil velik ugled med domačini. Poleg svojega obilnega dela se je posvetil še umnemu čebelarstvu. Bil je vzoren čebelar. Vsako prosto uro je prebil pri svojih čebelicah. Obiskoval pa je rad tudi druge čebelarje in jim pomagal pri njihovem delu z dobrimi nasveti.

Med okupacijo so mu Italijani uničili čebelnjak z vsemi družinami. Velikokrat je v družbi čebelarjev povedal, da bi mu bilo ljubše, če bi mu uničili njegovo lastno streho, kakor pa da so jo uničili čebelam. Po osvoboditvi je začel znova čebelariti. Kranjič mu je bil osnova. Od kranjičev je nameraval preiti k AŽ-panjem, vendar mu ni bilo dano, da bi razvil svoje čebelarstvo, kot je nameraval. Prišla je zavrtna bolezen, za njo pa nagla smrt. Vzela je otrokom očeta, materi moža, a nam čebelarjem dobrega učitelja in prijatelja.

Čebelarska družina Sodražica.

† FRANC MARINČIČ.

1. marca 1952 smo se za vedno poslovili od Franca Marinčiča, enega izmed največjih čebelarjev v konjiškem okraju. Rojen je bil 27. avgusta 1871 na Lesenem brdu pri Vrhniki. Po končani osnovni šoli se je posvetil zidarstvu, a se kmalu osamosvojil. Kot stavbni mojster na Viču pri Ljubljani je sezidal nad 300 raznih zgradb, med njimi tudi šolsko poslopje v Ribnici na Dolenjskem. Čebelariti je začel po prvi svetovni vojni. Leta 1938 se je s čebelami preselil v Vitanje. V njegovem čebelnjaku je bilo v tistem času do 70 vzorno oskrbovanih AŽ-panjev. Med okupacijo pa se je njegovo čebelarstvo skrčilo na 20 družin.

Marinčič je v čebelarstvu stalno stremel k napredku. Zanimal se je za vsako novost in, če se mu je zdela dobra, jo tudi uvedel pri svojih čebelah. Okoliškim čebelarjem je rad pomagal z dobrimi nasveti in dejanji. Zato ga bomo zelo pogrešali.

Lobnik.

MALI KRUHEK

Čebele in opraševanje sadnega drevja. Važno vlogo čebel pri oplojevanju cvetja čebelarji sicer kolikor toliko poznajo, ni pa toliko znana sadjarjem in je marsikoga o tem že teže prepričati. Večini laikov pa je to prava »španska vasa«, dasiravno je marsikdo od njih poklican, da odloča o važnih čebelarstvih zadevah. Nekoliko so temu stanju krivi tudi čebelarji, ki vse premalo oziroma sploh ne skrbijo za primerno propagando in reklamo, katere potrebo zlasti zadnje čase večkrat bridko občutimo na lastni koži. Tudi naša Zveza in njen odsek za tisk in propagando se doslej za ta vprašanja nista posebno zanimala.

Profesor Paddock s čebelarstva znanstvenega zavoda v Jowi (USA) je leta 1936. delal poskuse s čebelami in pokazal, kako pomembno je njih sodelovanje pri opraševanju cvetja sadnega drevja, s sledečim svojim dognanjem: »Če vržejo čebele čebelarju za en dolar dobička v obliki medu, potem dobi sadjar na račun čebel 14 dolarjev v obliki sadja.«

Te številke se nanašajo seveda na prilike v USA in je to razmerje pri nas lahko tudi malce drugačno. Toda kljub temu soglašamo z ameriškim čebelarjem C. P. Dadantom, ki je Paddockove izsledke takole izrazil: »Čebelar, ki je žrtvoval mnogo svojega časa in denarja, ne dobi od čebel več kot en dolar od petnajstih, medtem ko jih sadjar prejme 14, ne da bi pri tem količjak sam sodeloval. Zato mora biti občinstvo o tem obveščeno, da bo znalo čebele in čebelarje prav ceniti!«

Deel.

Tudi nemiru se čebele privadijo. V vsaki čebelarstvi učni knjigi se poudarja, da morajo imeti čebele med zimskim počitkom popoln mir. Jaz pa imam glede tega svojo skušnjo, ki jo bom popisal zato, da razbremenim skrbj nekatere začetnike, ki dostikrat ne vedo, kje bi namestili čebele, ker nimajo čebelnjaka.

Lani sem naredil roj in ga postavil kar v drvarnico. Ropota in hoje je bilo tam vsak dan dovolj, toda čebele so se čez poletje kar dobro raz-

vijale in v ajdovi paši nanosile okrog deset kilogramov zimske zaloge. Po zadnjem spreletu, ki je bil kak teden pred božičem, res nisem več cepil drv v drvarnici niti v bližini, ali ropota okrog panja kljub temu ni manjkalo. Tudi gosjak, ki je tamkaj spal, je neprestano kričal: »Ga-ga-ga, tukaj je moja goska doma!«

Čebele sosednjih čebelarjev so se otrebile že konec februarja, medtem ko so moje kar naprej brundale svojo zimsko pesem. 4. marca sem končno v svoje veliko veselje le zagledal eno na bradi. »No, kje ste pa drugje?« sem dejal in šel odpirat panj od zadaj. Našel sem v njem že pokrito in nepokrito zalego, mrtvice okrog petdeset, medu še kar dovolj, o kakšni griži pa nikakega sledu. Z razmikanjem satov sem jih menda le predramil, ker so pričele živahno izletavati. Stal sem pred panjem in z radostjo opazoval njih veselo rajanje. Ker sem bil preveč zaverovan vanje, niti občutil nisem, da pada iz njihovih zadkov name spomladanski blagoslov. No, pa sem jim vse odpustil.

Ker so čebele kljub nemiru odlično prezimile, sklepam, da se temu polagoma privadijo, kakor se moramo tudi ljudje privaditi marsičemu hudemu.

S. F.

O paši na ajdi je naše strokovno glasilo že mnogo pisalo. O njenem medenju vlada med čebelarji različno mnenje. Prevaževalci trdijo, da se lahko postavi neomejeno število čebeljih panjev v pašo, ko cvete ajda. Domači čebelarji zagovarjajo zopet svoje mišljenje, da prenese ajda ob cvetenju le določeno število čebeljih družin. V čebelarstvih knjigah bremo, da smemo postaviti v pašo 3 do 4 čebelje družine na hektar posevka. Poslušajmo, kaj pravi in misli o tem vprašanju star čebelarstvi praktikov. Vadnal iz Dobove.

»Rajoniziranje ajdovih pasišč mi ni všeč, kajti ajda je masovno pasišče. Če so se čebele v nekom okolišu še nekako preživele ali celo nanesle primerno zalogo medu, potem je za ajdovo pašo še enkrat večje število čebeljih družin premalo. Ne bom govo-

ril o svoji teoriji masovnega pasišča, posebno ne tistim, ki prevažajo svoje čebele na Hrvaško. Mislim le, da je treba napraviti čisto realen poskus, to je: neki odsek ajdovega pasišča je treba preobremeniti, drugega pa pustiti v normalnem stanju. Tehnica nam bo pokazala, kje donos raste in kje pada. Za ta poskus bi bil primeren prostor, ki se naslanja na Krko in Savo. Na seji upravnega odbora Čebelarkega društva v Krškem sem predlagal, naj se napravi ta poskus. Moj predlog pa je naletel na gluha ušesa. Neumevne sebičnosti čebelarjev prav tega okoliša ne morem pohvaliti.

Predlagani poskus bi bil vsekakor potreben, da bi se vendar enkrat že razčistilo to vprašanje. Sebičnost čebelarjev dotičnega okoliša pa je umevna, ker ima vsak pred očmi koristi svojih čebel. Tak poskus bi se dal napraviti le na kakem državnem posestvu.

Ropanje. Največ nezadovoljstva in sporov nastane med domačimi čebelarji in prevaževalci čebel, ker slednji ne upoštevajo obstoječih predpisov in pravočasno ne odpeljejo svojih čebel z ajdovega pasišča. Ko paša ponehava, začno čebele obletavati čebelnjake in iskati priliko, da bi vdrla v tuj panj, zlasti če je slabič ali brez matice. Zato določa Osnutek uredbe o prevažanju čebel, da morajo prevaževalci odpeljati dovožene čebele najkasneje do 8. septembra. Tako je pri nas!

V »Kärntner Biene« pa berem opomin vodstva Čebelarke zveze za Avstrijo, ki poziva vse čebelarje - prevaževalce, da morajo odstraniti v ajdovo pašo pripeljane čebele **najkasneje do 1. septembra**. Svojo zahtevo utemeljuje vodstvo z dejstvom, da ne izkazuje panj na tehničnici po tem dnevu nikakega donosa več. Zato je nevarnost ropanja izredno visoka, kar rodi pogoste prepire. **Torej ista pesem kot pri nas!**

Prevaževalci! Če si hočete ohraniti vsaj malo ljubezni in naklonjenosti podeželskih čebelarjev, ne čakajte 8. septembra, temveč odpeljite svoje čebele čimprej!

Iz prakse. Čebelar Janez Koncilijs iz Novega mesta nam pošilja iz svojih 60-letnihkušenj te-le nasvete:

Če poleti čebelam ne primanjkuje hrane, se ni treba bati nobene čebelje bolezni. Ako prezimujejo čebele na mani ali na hojevem medu, je treba takoj po prvem spomladanskem izletu vse panje dobro osnažiti.

Pri čebelah je vedno vse v redu, če ni v bližini kaknega slabega čebelarja. Ako je pri čebelah kaj narobe, to takoj opazim. Domače čebele mirno izletavajo, tuje se pa vrte okrog čebelnjaka in se mi kar v glavo zapraše. Te čebele vznemirjajo domače.

Doma sem v občini Dvor pri Žužemberku. Tam so bili doma pametni čebelarji. Zato nisem imel v 42 letih svojega čebelarjenja nikdar nobene škode. Zdaj čebelarim na prometnem kraju že 20 let. Opazil sem, da tukaj ni mnogo umnih čebelarjev. Tu je živel upokojen učitelj. Ta je imel čebeljo družino, ki je dva kilometra na okrog razburjala čebele po vseh čebelnjakih. Ko je umrl, je to vznemirjanje prenehalo. Takemu čebelarju, ki dela sosednim čebelarjem škodo, je najbolje, da se mu panj dobro zamaši, pa ne bo nobene škode več. (Kaj bo pa rekel kazenski sodnik?)

Tretji teden po velikem šmarnu mora biti čebelar jako oprezen. Navadno nastane ob tem času hladno vreme; mrzle sape potegnejo. Tedaj je treba vsem panjem žrela zožiti tako, da more izletavati samo po ena čebela iz panja. Če nastane ropanje, je treba zjutraj na vse zgodaj panje zamašiti. Zamašeni ostanejo tako dolgo, da ne opaziš nobene tuje čebele več okrog uljnjaka. Posebno je treba paziti na čebelarje prevaževalce. Jaz jim prevažanja nisem nikdar branil, nikdar pa ne bi smeli odpirati svojih panjev na pasišču, če ni pri tem navzoč kak domač čebelar.

Še en nasvet! Če sede roj 14 metrov visoko, ga ujamem tako, da napravim primerno papirnato vrečko. Da se ne sesede, ji pritrdim znotraj tri obročke. Tak »ujemalnik« obesim na dolg drog, ki ga postavim tik roja. Čebele se kmalu sprae vanj.

Čebelnjak ne sme biti pokrit z opeko. Poleti nastane v njem taka vročina, da se kar satje topi. Ob taki priliki dvignem panje zadaj 12 cm visoko, pred nje pa postavim primerne posode.

Prav lepo pozdravljam vse slovenske in jugoslovanske čebelarje.

Čebele s perjanico. Pri krmljenju čebel sem se nemalo začudil, ko sem opazil pri nekem panju, da ima nekaj čebel na sredi glave milimeter široko in 40 mm dolgo, nekoliko narezan štrlečo perjanico. Nekateri čebele so imele rjavo, druge svetlozelenkasto. Čebele so bile docela razvite in so živele v popolni slogi s sostanovalkami. Le to sem opazil, da so bile nekatere zelo bojevite. Ker se je ena le preveč predrzno zaletavala vame, sem jo ujel in si jo ogledal. Poskušal sem čop izdreti, pa se mi je pretrgal. Isto sem opazil pri roju tega panja. Čebele so z drugimi izletavale na pašo in nosile obnožino. Če je še kdo kaj enakega opazil, naj to sporoči.

G. Miklavc.

Opomba uredništva: Pojav, ki ste ga opazovali pri svojih čebelah, je znan pod imenom rogavost in je že davno pojasnjen. Vaše »perjanice« niso nič drugega kot pecljate grudice cvetnega prahu, ki se prilepijo čebelah na glave, ko iščejo po cvetju zlasti na kukavicah medečino. Čebele si jih same odstranijo.

Koliko tehta z medom napolnjen sat v AŽ-panju? V Freudensteinovi knjigi »Praktische Bienenzucht« sem videl naslikan z medom napolnjen sat, ki je tehtal 2,75 kg. S to sliko je hotel pisatelj pokazati, kako izredno veliko gre medu v en sam sat. Jaz sem nekoč tehtal sat iz AŽ-panja, ki je bil do zadnje celice napolnjen z medom. Tehtal je natančno 4,28 kg. Letos takšnih satov najbrž ne bo. Kdo je še imel težjega? Me zanima!

Gospodsvetski.

Preizkusimo tudi mi! Statistika nam kaže, da ima kakih 95 odstotkov vseh čebelarjev na svetu panje, ki se odpirajo zgoraj. So to panji sistema Langstroth in Dadant. Ti panji imajo po vsej sprednji širini narejeno žrelo, ki se da ožiti ali širiti s tremi lesenimi zapornicami. Poleti so žrela popolnoma odprta. Redkokdaj vidimo pri teh panjih cele »brade« čebel, kakor je to pri naših AŽ-panjih. Žrela ne ovirajo čebel pri izletu in doletu. Prav tako morejo čebele lažje regulirati vlago in toploto v panju.

Poklienč čebelar Halbritter iz Frankfurta ob Meni je priobčil v glasilu »Die deutsche Bienenwirtschaft« poučen članek, ki ga je spisal po svojih temeljitih opazovanjih. Za svoje opazovanje je rabil dva enaka panja z enako močnima družinama. Pri poskusu je enemu panju žrelo ožil, drugemu pa širil. Kmalu je ugotovil, da je bil donos v panju s širokim žreloom znatno večji nego v panju, ki je imel ozko žrelo.

Dr. Karla Frischa, univerzitetnega profesorja in svetovno znanega čebelarskega znanstvenika, je odlikoval predsednik zahodnonemške republike z redom »Pour le merite«. To odlikovanje je doslej prejelo samo 30 znanstvenikov. Frischeva interesantna čebelarska dela so znana tudi nam. Kdor je večš nemščine, si njegovo knjigo »Iz življenja čebel« lahko izposodi v naši knjižnici.

Hoja je letos zopet begala čebelarje in marsikoga prav nesramno povlekla za nos. Prva poročila o njenem medenju smo prejeli v začetku avgusta z Javornika. Kmalu nato so taka poročila začela prihajati še z drugih odsekov notranjskih gozdov. Končno so opazili znake mane tudi pod Krimom. Medenje pa je bilo zelo neenakomerno. Medtem ko so n. pr. v Borovnici v nedeljo 10. avgusta čebele izbornu letele in prihajale zelo težke domov, so na dolski strani, komaj kilometer daleč od tod skromno paberkovale po travniških cvetlicah.

Znani ljubljanski čebelar je bil obveščen, da naberejo čebele v nekem kraju pod Krimom dnevno do 4 kg medu. Prepeljal je svoje družine z dokaj ugodne travniške pašve v »obljubljeno deželo«, a je moral na žalost ugotoviti, da ga je pošteno položil, ker je tehtnica stalno kazala primanjkljaj. Sele čez kakih 10 dni je zvedel, da je hoja v tistem kraju v resnici močno medila, toda ne v neposredni bližini njegovih čebel, temveč na drugi strani hriba, niti dva kilometra ne daleč od njih.

Medenje hoje so zavrli nalivi v zadnjem tednu avgusta, vendar ga niso popolnoma zatrli. Baje je bilo še v začetku septembra marsikje močno pokapano pod hojami.

NAŠA ORGANIZACIJA

Delovanje upravnega odbora Zveze

Prva seja upravnega odbora Zveze čebelarских друštev za Slovenijo je bila 13. maja 1952 v Ljubljani. Vodil jo je predsednik tov. Maks Krmelj. Svojo odsotnost so opravičili tovariši: Cvetko, Čmer, Globokar, Robida in Tručl. Na seji sta bila navzoča še tovariša Jelnikar in Kobal.

Predsednik tov. Krmelj je ugotovil sklepčnost in je takoj prešel na dnevni red.

Na seji se je predvsem konstituiral glavni odbor. Kako so si člani odbora razdelili posamezne funkcije, smo priobčili že v 8. številki našega glasila. Glede na izvršitev številnih in važnih sklepov, sprejetih na občnem zboru Zveze 6. aprila t. l. je seja glavnega odbora ustanovila šest odsekov in sicer:

1. Znanstveni odsek. ki mu načeluje tov. Rojec.

2. Odsek za tisk in vzgojo kadrov. Vodi ga tov. Mihelič. Odsek mora pripraviti vse potrebno za predavateljski tečaj ter sestaviti načrt in proračun za dvoletno čebelarško šolo.

3. Gospodarski odsek. Načelnik tov. Namar. Sklepi:

a) Za satnišnico bomo kupili čimprej avtoklav.

b) Sestavili bomo pravilnik o nakupu in prodaji medu. Nečlanom bomo plačevali med po nižji ceni.

c) Kupovali in prodajali bomo samo sortiran med.

č) Zveza naj skrbi, da bo postala pri nakupu in prodaji medu vodilno podjetje.

d) Gospodarski odsek naj gleda, da doseže čim višje cene medu. Za dobavo naj skrbijo društva in družine. Med moramo plasirati tudi v inozemstvu.

4. Odsek za prevažanje čebel, izboljšanje čebelje paše, za opazovalne po-

staje in zavarovanje čebel. Načelnik tov. Belec. Sklepi:

a) Odsek naj takoj sestavi osnutek uredbe za prevažanje čebel v ajdovo pašo in ga predloži odboru, ta pa Svetu za gospodarstvo v odobritev.

b) Pri dodeljevanju stolišč naj se prvenstveno upoštevajo organizirani člani.

5. Odsek za plemenilne postaje. Vodi ga tov. Rojec. Sklep: Odsek naj nemudoma začne z vzrejo matic. Inventar plemenilnih postaj naj odkupijo pristojna čebelarška društva.

6. Odsek za čebelje nalezljive bolezni vodi tov. Cvetko. Sklep: Zveza ne bo dajala v bodoče podpore za preglede čebelnjakov. Priredila pa bo tri tečaje za čebelje bolezenske izvedence. V tečaj naj pošlje vsaka družina vsaj po enega sposobnega in vnetega čebelarja.

Načelna sklepa:

1. Glavni odbor naj ima redne seje, ko se pokaže potreba. Nujne zadeve lahko rešuje predsedstvo Zveze.

2. Odseki naj takoj pristopijo k delu. Svoje predloge morajo dati glavnemu odboru v odobritev.

Pri slučajnostih so odborniki sprejeli več važnih sklepov. Navedemo naj le glavne:

1. V iniciativnem odboru Saveza jugoslovanskih čebelarских друštev zastopata našo Zvezo tovariša Mihelič in Rojec.

2. Likvidacijski odbor bivše Čebelarške zadruge naj sestavi do prihodnje seje poročilo o likvidaciji.

3. Vsak spis, ki ga odpošlje Zveza, mora podpisati predsednik, če je ta odsoten, pa tajnik ali blagajnik. Dopise, ki jih odpremiijo odseki, sopodpiše tudi načelnik pristojnega odseka. Važnejše dopise mora poleg predsednika podpisati še tajnik ali blagajnik.

4. Svet za gospodarstvo je dodelil Zvezi štiri vagone sladkorja za krmljenje čebel po znižani ceni. Društva naj zbero naročila in jih predložijo Zvezi.

5. Zveza je prejela nekaj novih panjev za prevažanje čebel v pašo. Cena je 3000 din. Panje naj dobe čebelarstva društva in znani prevaževalci, ki se morajo ob prejemu zavezati, da bodo poročali o dobljenih skušnjah in uspehih.

6. Zveza naj stopi v stik z DOZ-om, ki naj pristane na kolektivno zavarovanje čebel. O uspehu naj poroča do prihodnje seje.

7. Ob likvidaciji nekaterih okrajev so pripadli deli čebelarstvih društev novim okrajem. Člani takih čebelarstvih društev lahko ostanejo pri svojem matičnem društvu, če to žele.

8. Tajniki čebelarstvih društev lahko prejemajo za svoje delo nagrade, če to dopuščajo finančne razmere.

Dopisi

SE NEKAJ O NAŠI ČEBELARSKI MORALI

»Po mojem bi bilo potrebno brezobzirno razkrinkavati vse, ki s takim postopanjem jemljejo ugled naši čebelarstvi organizaciji in kar je najvažnejše: čebelarstve organizacije morajo začeti z vso odločnostjo reševati vprašanje naše čebelarstve morale.«

»Slov. čebelar« št. 9—12 leta 1951. M. S.

Pod naslovom Nerazumljiv »čebelarstvi« egoizem je čebelar F. M., član Čebelarstvega društva v Ljutomeru, objavil v »Slovenskem poročevalcu« 4. VII. 1952 št. 157 naslednje: »Čebelarstvo v Ljutomeru je nedavno navezalo stike s Čebelarstvom družino v Pekrah pri Mariboru in jo zaprosilo, da bi smeli iz Ljutomera pripeljati čebele v Pekre na pašo. Tjrk pred pašo pa so ljutomerski čebelarji dobili iz Peker sporočilo, da ne smejo pripeljati v Pekre čebel, češ da sploh nobena čebelarstva družina iz drugega okraja ne sme priti na njihovo področje. Da bi to še bolj držalo, so pristavili, da so o tem obveščeni tudi vsi okrajni ljudski odbori. Ljutomerska čebelarstva družina pa je vso zadevo sporočila v Ljubljano Zvezi čebelarstvih društev. Zveza je med tem objavila v »Slovenskem čebelarju« osnutek uredbe o prevažanju čebeljih družin in zaščiti pasišč. Takoj nato so ljutomerski čebelarji dobili iz Peker vljudno vabilo, naj le pripeljejo svoje čebele, češ da je za vse dovolj prostora. F. M.«

Ker je članek izrazil čebelarstvi in se dotika čebelarstve morale čebelarjev

družine Pekre, dopisniku kot nepriizadet odgovorjam v »Slovenskem čebelarju«. Nečebelarjev se zadeva ne tiče. Zato se mi zdi, da spada ta odgovor v čebelarstvi, ne pa v politični list.

Kako je stvar v resnici in kakšen je ta nerazumljivi čebelarstvi egoizem? Bakteriološki oddelek veterinarskega znanstvenega zavoda v Ljubljani je ugotovil **nosemavost** v dveh čebelnjakih pekrske družine. OLO Maribor okolica, poverjenišstvo za kmetijstvo je izdal odločbo z dne 2. aprila 1952 št. III/4—115/-52, naslovljeno na vse čebelarstve družine OLO Maribor okolica. Po tej odločbi je bil do nadaljnjega prepovedan vsak promet s čebelami (prevoz na pašo, kakor tudi prodaja) v območju okuženih katastralnih občin Pekre, Hrastje in Zgoranje Radvanje. Odločba je bila poslana v vednost Čebelarstvem društvu v Mariboru ter OLO Maribor mesto, Radgona, Slovenjgradec, Poljčane, Ptuj in Ljutomer.

OLO Maribor okolica je 18. VI. 1952. z odlokom št. 267/3 zaporo preklical ter o tem obvestil vse prizadete Okrajne ljudske odbore in seveda tudi Ljutomer. Čebelarstvo društvo Maribor je odločbo prejelo 27. VI. 1952, družina Pekre pa 5. VII. 1952.

To je uradna stran te zadeve ter vzrok nastalih nenamernih in nepotrebnih zapletljajev. Sedaj pa nekaj besed o dopisovanju čebelarstvega društva v Ljutomeru in Čebelarstve družine Pekre, ki je teklo v času zapore.

Z dopisom od 28. V. 1952. je čebelarstva družina v Ljutomeru prijavila prevoz čebel v gozdno pašo na dve

stojišči v območju Čebelarške družine Pekre (KLO Pekre), tovariš Belec pa z dopisom od 4. VI. 1952. za eno stojišče. Družina Pekre je z dopisom od 1. VI. 1952. obvestila Čebelarško društvo v Ljutomeru, da je zaradi nosemavosti odrejena zapora, tovariša Belca pa z dopisom od 8. VI. 1952. Ko je družina Pekre zvedela za ukinitve zapore, je takoj obvestila tovariša Belca, da sedaj lahko pripelje čebele na gozdno pašo (kostanj).

Tako je dejansko stanje! Vsak se iz datumov in odločb lahko prepriča, koliko je resnice na »nerazumljivem čebelarškem egoizmu«. Smešenje družine odnosno čebelarjev iz Pekar v političnem listu je tem bolj nerazumljivo, ker obstoji med Čebelarškim društvom v Ljutomeru in Čebelarško družino v Pekrah sporazum, da vozi jo ljutomerski čebelarji na kostanjevo pašo v Pekre, Pekarčani pa na ajdo v Ljutomer. Nemogoče je verjeti, da so pekrski čebelarji naročili nosemo od nekdaj čez mejo samo zato, da preprečijo Ljutomerčanom, s katerimi imajo dogovor, dovoz na kostanj! Prav gotovo bi bilo pekrskim čebelarjem ljubše, da noseme ne bi bilo. Iz dopisov pa je tudi razvidno, da ljutomerski čebelarji **ne poznajo noseme in škode**, ki jo povzroča v čebelarstvu, ampak pripisujejo nosemo in oblastno zaporo »nerazumljivemu čebelarškemu egoizmu« Pekarčanom. Ne želim, da bi ljutomerski čebelarji temeljito spoznali nosemo pri svojih lastnih čebelah! Zveza čebelarških društev in Osnutek uredbe nimata seveda z zadevo prav nobene zveze.

Zadeva Ljutomer - Pekre pa potrjuje stavek, ki ga je napisal M. S. v članku »Nekaj o naši čebelarški morali«: Ustvariti bo treba torej tisto, česar danes ni med nami, to je čebelarško disciplino, tovarištvo, razumevanje, medsebojno pomoč, skratka čebelarško moralo. Peter Močnik.

ČEBELARSKI TEČAJ NA TOLMINSKEM

20. marca je bil na Slapu ob Idriji enodnevni tečaj za izvedence v čebeljih boleznih. Tečaj je v soglasju s Čebelarškim društvom Tolmin organiziralo poverjenstvo za kmetijstvo istega okraja.

Predavanj se je udeležilo 24 čebelarjev iz okrajev Tolmin in Idrija, ki so pozorno sledili izvajanjem tov. Kobala in dr. Korena. Oba sta snov podala v tako poljudni, a obenem privlačni obliki, da je bila dostopna tudi čebelarjem z manjšo strokovno izobrazbo.

Že v uvodu nam je tov. Kobal razložil, kako važno je, da se čim širši krog čebelarjev seznani z nevarnostmi, ki prete našemu čebelarstvu zaradi bolezni in škodljivcev. Poudaril je, da širjenje bolezni povzročata predvsem nemarnost in brezvestnost nekaterih čebelarjev, ki okužbe ne prijavljajo, ali jih celo prikrivajo, hkrati pa prodajajo okužene čebele, medsatje, panje in orodje. Nato je podal kratek pregled najznačilnejših nekužnih bolezni in škodljivcev ter na praktičnih primerih pokazal, kako se jih obvarujemo in kako jih zatiramo. Pri svojih izvajanjih se ni omejil zgolj na suhoparna naštevavanja, temveč je snov prepletel s spomini iz svoje dolgoletne čebelarške prakse, tako da pozornost poslušalcev niti malo ni popustila. Le škoda, da mu je bil čas tako skono odmerjen. Želimo pa, da bi še prišel med nas ter s svojo vdrstio in šegavostjo širil in poglobljial naše znanje o čebelah.

Za tov. Kobalom je predaval tov. dr. Koren. Že takoj po prvih besedah smo spoznali, da to ni mož suhoparne znanosti iz mrtve črke, temveč znanstvenik, ki vedo povezuje s prakso.

Po uvodu, v katerem nam je govoril o nastanku in širjenju kužnih bolezni na splošno, je prešel h kužnim boleznim, ki napadajo čebele oziroma njih zalego. Podrobno in nazorno je razčlenil hudo gnilobo, opisal pogoje, ob katerih se iz trosov razvijejo bacili, navedel razpoznavne znake, ki nam omogočijo ugotoviti bolezen tudi brez laboratorija, ter očrtal, kako to bolezen učinkovito zatiramo in preprečujemo. Po kratki obravnavi prizanesljive ali evropske gnilobe je predavatelj analiziral še nosemavost, ki jo — za razliko od gnilobe — povzroča praživalca nosema apis. Slično kot pri kugi zalege je opisal potek bolezni in zdravljenje oziroma preprečevanje.

Tudi tov. drju Korenu smo za njegovo jasno in nazorno podajanje hvaležni in ga kdaj kasneje še želimo poslušati.

Še enkrat obema predavateljema iskrena hvala!

Naša hvaležnost pa gre tudi poverjeništvu za kmetijstvo OLO Tolmin, ki je tečaj omogočilo.

Udeleženci, ki smo na tečaju prebili nekaj prav prijetnih ur, smo se razšli s trdno voljo, da bomo pridobljeno znanje s pridom uporabili ter tako koristili skupnosti. Emes.

ČEBLARSKO DRUŠTVO NOVO MESTO

17. februarja t. l. smo imeli občni zbor. Zbralo se je lepo število članov, kakor že dolgo ne. Bilo nas je čez 60, drugače pa nas je bilo komaj 15 do 20. Po raznih poročilih lahko ugotovimo, da je društvo delavno, kar je zasluga predsednika tov. Valesa in tajnika tov. Mikca. Po končanih poročilih je bilo največ razgovora o prevaževalcih na ajdova pasišča. Mnogi niso upoštevali naših navodil in nakazil, se niso pravočasno priglašali in niso postavili čebel na odkazane prostore. Zaradi tega sta nastali dve tožbi. Ena je še v teku, po razsodbi druge pa je moral prevaževalec čebel dati 20 kg medu. Govorili smo tudi o pašni pristojbini. Zveza čebelarških društev dobi več prispevkov, kakor domače društvo, čeprav ima s prevaževalci največ sitnosti in skrbi (Op. uredništva: Zveza je nakazala društvu 5000 din). V bodoče je nujno potrebno, da se to pravilno uredi in da plačajo prevaževalci društvu, v čigar področje pripeljejo čebele na pašo, primerno odškodnino za trud in skrb. Sklenili smo nadalje, da ne bo nihče dobil pasišča, ki se bo prepozno priglasil. Kdor pa ne bo odpeljal svojih čebel pravočasno, bo imel opravka z ljudsko oblastjo. V maju bo sklicalo društvo množični sestanek in bo na njem razpravljalo o ajdovih pasiščih.

23. marca t. l. je imelo čebelarsko društvo strokovno predavanje, na katerem je govoril dr. Koren iz Ljubljane o nalezljivih boleznih pri čebe-

lah, posebno o hudi gnilobi in nekaj tudi o nose mavosti. Pri predavanju je bilo navzocih 75 čebelarjev in 10 učencev kmetijske šole na Grmu. 30 let sem že tu v Novem mestu, vendar doslej še ni bilo nikdar toliko poslušalcev.

V uvodu je predsednik tov. Vales pozdravil predavatelja in zbrane poslušalce. Potem je razložil, zakaj mora biti čebelar poučen o nalezljivih boleznih. V preteklem letu je bilo pregledanih pri 450 čebelarjih okrog 5000 raznih panjev, največ AZ-panjev. Pri štirih čebelarjih je bila mikroskopično ugotovljena huda gniloba. Prav ta pregled je zavrl, da se bolezen ni razširila. Vse okužene družine so bile uničene.

Predavatelj dr. Koren nam je poljudno in razumljivo govoril, kako spoznamo bolezen, kako se zalega okuži, kako uničujemo bace oziroma trose itd.

Da preprečimo hudo gnilobo, naj si čebelarji zapomnijo, da ne smejo uporabljati nikdar starega satja, da ga ne smejo kupovati ali si ga izposojati in ne pitati čebel z medom neznanega izvora. Tudi starih in trhljih panjev ni treba nabavljati.

Najzanesljiveje zatremo hudo gnilobo, ako napadene čebelje družine zažveplamo in požgemo vse, kar je okuženega. Zdravljenje je manj uspešno ali celo neuspešno. Tisti, ki trdi, da je huda gniloba na višku razvoja ozdravljiva, laže sebi in drugim, ali pa je morda zdravil pohlevno gnilobo. Ozdraviti je mogoče čebeljo družino le v začetku napada t. j. v maju, ko se bolezen še ni razvila.

Tovariš Koren je predaval tudi o nose mavosti. Če omenim, da nam je govoril dve in pol ure, mislim, da sem dovolj poudaril, kako temeljit je bil v svojih izjavanjih. Čas ga je prisilil, da je moral nehati. Poslušalci bi ga bili poslušali še naprej, čeprav je že šla uri na 13.

S ploskanjem smo nagradili predavatelja. Tovariš Vales se mu je zahvalil in ga prosil, da nas čimprej zopet razveseli s kakim primernim predavanjem iz svoje stroke.

A. Liliša.

ČEBELARSKO DRUŠTVO V PTUJU

je imelo svoj redni občni zbor 2. marca t. l. Udeležili so se ga delegati šestih čebelarskih družin, zastopnik državnega posestva Podlehnik in več drugih čebelarjev. Na področju društva je 9 čebelarskih družin; neposredno je včlanjeno Državno posestvo Podlehnik. Društvo šteje 157 članov.

Najvažnejše delo v preteklem letu je bila sestava pašnega katastra in pregled panjev zaradi čebeljih kužnih bolezni. Ker nam je primanjkovalo bolezenskih izvedencev, smo ta pregled le delno izvršili. Pregledano je bilo skupaj 2211 panjev; v treh je bila ugotovljena kuga čebelje zalege.

Zaradi slabe jesenske paše so bili nekateri čebelarji primorani seči po sladkorju, katerega je OLO dodelil društvu 1200 kg.

Glede na enoletne skušnje je prišel občni zbor do zaključka, da predstavlja sistem številnih samostojnih društev teoretično sicer idealno rešitev demokratičnega načela organizacije, vendar se v praktičnem pogledu s tem ne da dosti početi. Naloge samostojnega društva so prevelike in bi jih mogle uspešno opravljati le močne organizacije na krepki gospodarski podlagi. Opažamo pa nasprotno tendenco nadaljnjega cepljenja in slabljenja obstoječih, že samih po sebi slabih organizacij. Kaj more na pr. storiti samostojno društvo v tako majhnem kraju kot je Ptuj s kapitalom 30.000 din, zbranih v vpisnino in članarino? Saj ta denar ne zadošča niti za nabavo desetih panjev! Društvo ima sicer možnost, da najame kredit, a kaj se pravi imeti posla z banko, ve le tisti, ki se je kdaj zadolžil. To bi silno povečalo administrativno delo društva, zaradi česar bi bilo potrebno namestiti in plačati posebno, knjigovodstva večšo moč, poleg tega pa še vzdrževati pisarniški lokal in skladišče. Tu pa nastane vprašanje, ali bi imelo društvo toliko prometa, da bi si kaj takega lahko privoščilo. Živimo v času sproščenega trgovanja. Računati moramo s tem, da ne bodo prodajale čebelarskih potrebščin samo čebelarske organizacije, ampak bodo v zalogi tudi pri ostali trgovski mreži, ki razpolaga z mili-

jonskim kapitalom in dela z vagon-skimi pošiljkami. Prav tako je z nakupom čebelarskih pridelkov. Kako naj nastopi tu kot konkurent kako majhno slabotno društvo? Kako naj krije svojo režijo društvo, ki prodaja mogoče na leto kakih 20 panjev ali nekaj desetih kilogramov okovja? Saj nabavljajo čebelarji panje bolj za vzorce, da po njih sami izdelujejo svoje panje. Ali naj v škodo lastnih gospodarskih in družinskih interesov žrtvuje kak odbornik ves svoj razpoložljivi čas društvu in še to samo zato, da bomo ob koncu leta rekli, da je društvo delovalo? Delovanje takega samostojnega društva je torej več ali manj odvisno od tega, ali je na njegovem sedežu človek z zadostno samoiniciativo, ki bi bil voljan in sposoben prevzeti na svoje rame tako breme ter bi kot nekaj motor poganjal vse društveno življenje. Doslej smo se zaman trudili, da bi našli takega človeka; kot nas skušnje učijo, mlajši rod ne kaže prevelikega zanimanja za društveno delo, vsaj pri nas ne. Izgledi za uspešno samostojno delo bi bili le v večjih centrih, kot so Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj, nikakor pa ne v Ptuj, še manj pri Šentlovrencu na Dravskem polju ali celo v Središču. Tako ne bomo daleč prišli. Le prazno slamo bomo mlatili in zapravljali dragoceni čas.

Vse te okoliščine so naše društvo privedle do tega, da se za sedaj še ni spustilo v gospodarske posle. Treba bo vsekakor počakati, da se trg stabilizira in razni skoki ne bodo več ogrožali finančnega obstoja društva. Ostale naloge pa bo opravljalo društvo naprej v okviru danih možnosti in kolikor bo lahko računalo pri tem na pomoč čebelarskih družin.

Razmišljati bi torej bilo treba, ali ne bi bilo primerno čebelarska društva reorganizirati v smislu prejšnjega sistema podružnic. Zdi se nam, da bo le po tej reorganizaciji prenehalo mrtvilo, ki ga opažamo pri večini društev. Šele takrat bo »centrala« prejemale razne impulze do »spodaj« in jih spet oddajala drugam. Nujno potrebno je, da se o tem izjavijo še druga čebelarska društva. F. R.

Čebelarška šola

ki jo namerava ustanoviti Zveza čebelarških društev v Ljubljani, bo imela po Uredbi o strokovnih šolah z dne 22. julija 1952 **značaj strokovne šole s praktičnim poukom**. Naloga te šole bo, da strokovno usposobi učence za samostojno delo v večjih čebelarstvih, da jim dá potrebno splošno izobrazbo in jih vzgoji v socialističnem duhu.

Solo bodo lahko obiskovali **redni in izredni učenci**. Število rednih učencev bo omejeno. Če bi se prijavi- lo za redno šolanje več učencev, kot bi jih mogla šola sprejeti, bodo izbrani glede na učni uspeh zadnjega šolskega spričevala, ki ga morajo priložiti prošnji za sprejem v šolo.

Kot redni učenci se lahko vpišejo tisti, ki so izpolnili tele pogoje:

a) da so stari najmanj 14, vendar ne več kot 18 let,

b) da so dovršili nižjo gimnazijo ali nižjo kmetijsko šolo,

c) da so duševno in telesno zdravi, torej popolnoma sposobni za študij.

Redni učenec bo dobil spričevalo za vsak razred, ki ga bo dovršil, na koncu šolanja pa spričevalo oziroma **diplomo o zaključnem izpitu**. Z opravljenim zaključnim izpitom si bo pridobil izobrazbo kvalificiranega delavca in naziv **čebelarški pomočnik**. Po dvoletni praksi bo lahko napravil čebelarški pomočnik pred posebno komisijo, ki bo sestavljena iz članov učnega osebja čebelarške šole, **praktični izpit**, s katerim mu bo priznana višja kvalifikacija **čebelarškega mojstra**. Po praktičnem izpitu pa se bo čebelarški mojster lahko prijavil v **dvomesečni tečaj za čebelarške učitelje**.

Kot izredni učenci se lahko vpišejo v čebelarško šolo tisti, ki bi želeli poglobiti svoje znanje iz čebelarstva, a so prestari ali nimajo predpisane šolske izobrazbe.

Šolanje na čebelarški šoli bo trajalo dve leti. Predmeti bodo naslednji:

Prvo leto: splošna biologija (botanika), gospodarska geografija, anorganska kemija, meteorologija, biologija čebel, zgodovina čebelarstva, čebelarška tehnologija, čebelarška

opravila, čebelja paša, vzreja matice in vrtnarstvo.

Drugo leto: splošna biologija (zoologija), osnove državne ureditve z zakonodajo, organska kemija, higijena, osnove genetike in selekcije, anatomija in fiziologija čebele, čebelarška literatura s seminarjem, čebelarški proizvodi, čebelje bolezni in škodljivci, čebelarstvo knjigovodstvo in statistika ter sadjarstvo.

Razen tega v obeh letnikih: slovenščina, tuji jezik (nemščina ali angleščina), matematika in predvojaška vzgoja.

Teoretično znanje bo dopolnjevalo praktično delo v šolskem čebelnjaku, na šolskem vrtu in šolski plemenilni postaji. Vsak redni učenec bo moral opraviti pred pristopitvijo k zaključnemu izpitu tudi **dvomesečno počitniško prakso**, ki se bo nanašala predvsem na prevažanje čebel v pašo. Za svoje delo na pasiščih bodo dobivali učenci posebno nagrado.

Prošnje za sprejem s potrebnimi dokumenti (rojstni list, zadnje šolsko spričevalo, zdravniško potrdilo) je treba vložiti pri Zvezi čebelarških društev za Slovenijo, Miklošičeva cesta 28 najkasneje do 1. oktobra t. l. V prošnji naj vsak prosilec navede, kateri tuji jezik se želi učiti (nemščino ali angleščino). Dospela prošnja bo pregledala posebna komisija in pisмено obvestila prosilce, ali so sprejeti ali ne. Vse ostale formalnosti, ki se tičejo vpisa, bodo sprejeti učenci opravili ob pričetku pouka.

Stanovanje in hrano bo preskrbela rednim učencem Zveza čebelarških društev. Šolanje bo brezplačno, stroške za oskrbo pa bodo morali nositi učenci sami oziroma njihovi starši. Le izredno marljive in revne učence bo podpirala Zveza iz svojega štipendijskega sklada. K oskrbi revnih dijakov bodo prispevala tudi nekatera čebelarška društva, kmetijske obdelovalne zadruga in državna posestva. Za podelitev teh podpor naj se obrnejo učenci direktno na imenovane ustanove, v prošnji, ki jo bodo poslali Zvezi, pa naj navedejo, na kate-re so se obrnili in s kakšnim uspehom. Oskrba v internatu bo stala približno 3000 din mesečno.

Cenik

čebelarских potrebnščin

	din		din
AŽ-panj na 9 satov	2300.—	Kozica	200.—
AŽ-panj z ventilacijo na 10 s.	2500.—	Vzrejni satnik	20.—
Eksportni panj na 7 satov	900.—	Stojkovičev sipalnik	1120.—
Štirisatar	350.—	Lesen sipalnik	120.—
Kranjč	400.—	Strgulja	100.—
Palice za gredo za sate kg	150.—	Nož za izpodrezavanje	100.—
Francoski tečajl za vrata	30.—	Pitalnik	110.—
Skrnjaki (rajberji) števil. 8 kom.	6.—	Omelce	85.—
	4 . 4.—	Matičnica Zander	12.—
Šarnirji za brado par	2 . 34.—	Wohlgenmuth	30.—
Viljaki-lesni 24/15	1 c 70.—	Hramček za plemenilnike	170.—
35/30	. 120.—	Plemenilnik-brez štp	100.—
39/20	. 80.—	Villice	330.—
35/35	. 100.—	Villice	500.—
35/25	. 120.—	Točilo	9000.—
Mreža žična črna	1 m 500.—	Koš za točilo	2300.—
Matična rešetka	1 m 700.—	Gonilo	1700.—
Kvačice	1 kg 450.—	Sito enojno	350.—
Zabijač za kvačice	100.—	Lončki 1/4 kg	14.—
Satniki-nezbili	1 k. 12.—	1/2 .	17.—
Prečne zapore	18.—	1 .	26.—
Slamnice-velike	80.—	Tehtnica za opaz. panj	11.500.—
male	70.—	Stojalo za zbijanje satnikov	150.—
Kapa-brez blaga	190.—	Znak-čebelca	30.—
Kadilnik na meh	620.—	Knjiga „Naša košnica“	40.—
Deščica za utiranje	35.—	Razstojšča na 9 satov	22.—
Kolesce navadno	70.—	10 .	24.—
široko	60.—	Zapahli za žrela $\frac{1}{1}$	20.—
1 vretenca žice črne	38.—	$\frac{2}{2}$	22.—
svetle	40.—	okenca	7.—
Luknjač	620.—	Nosilci za mat. rešetko	14.—
Satnice 1 kg (brez voska)	1100.—		
1 . samo delo	60.—		

Na prodaj so tudi nekateri letniki Slovenskega čebelarja.

Gornje cene so neobvezne, ker se večkrat spreminjajo.

Nečlani plačajo 10 % pribitka pri lesenih izdelkih, izdelanih v naši mizarški delavnici, pri drugih izdelkih, izdelanih od tujih obrtnikov, pa 5 % pribitka na gornje cene.